

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**IZVAJANJE JAVNIH NAROČIL V SKLADU Z ZAKONOM O JAVNEM NAROČANJU
S POUDARKOM NA IZVEDBI KONKURENČNEGA DIALOGA**

Ljubljana, marec 2010

MAJA MARINČEK

IZJAVA

Študent/ka Maja Marinček izjavljam, da sem avtor/ica tega diplomskega dela, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom dr. Branka Koržeta, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 ZAKON O JAVNEM NAROČANJU V PRIMERJAVI Z ZAKONOM O JAVNIH NAROČILIH	2
2 TEMELJNA NAČELA	3
2.1 Načelo gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti	3
2.2 Načelo zagotavljanja konkurence med ponudniki	4
2.3 Načelo transparentnosti javnega naročanja	4
2.4 Načelo enakopravne obravnave ponudnikov	5
2.5 Načelo sorazmernosti	5
3 VRSTE POSTOPKOV ODDAJE JAVNEGA NAROČILA	6
3.1 ODPRTI POSTOPEK	9
3.1.1 Izvedba postopka	9
3.1.2 Roki za prejem ponudb	10
3.2 POSTOPEK S PREDHODNIM UGOTAVLJANJEM SPOSOBNOSTI	11
3.2.1 Izvedba postopka	11
3.2.2 Priprava razpisne dokumentacije	12
3.2.3 Roki za prejem prijav (1. faza)	12
3.2.4 Roki za prejem ponudb (2. faza)	13
3.3 KONKURENČNI DIALOG	13
3.3.1 Izvedba postopka	13
3.3.2 Rok za prejem prijav	14
3.3.3 Rok za prejem končnih ponudb	14
3.4 POSTOPEK S POGAJANJI PO PREDHODNI OBJAVI	15
3.4.1 Izvedba postopka	15
3.4.2 Priprava razpisne dokumentacije	16
3.4.3 Roki za oddajo ponudb	16
3.4.4 Povabilo k pogajanju	17
3.5 POSTOPEK S POGAJANJI BREZ PREDHODNE OBJAVE	17
3.5.1 Izvedba postopka	17
3.5.2 Roki za prejem ponudb	18
3.6 POSTOPEK ZBIRANJA PONUDB PO PREDHODNI OBJAVI	19
3.6.1 Izvedba postopka	19
3.6.2 Priprava razpisne dokumentacije	20
3.6.3 Roki za prejem ponudb	20
3.7 POSTOPEK ZBIRANJA PONUDB	20
3.7.1 Izvedba postopka	20
3.7.2 Roki za prejem ponudb	21
3.7.3 Objavljanje Obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb	21
4 ANALIZA JAVNIH NAROČIL V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA LETO 2007 GLEDE NA VRSTO IZVEDENEGA POSTOPKA	21
5 MEJNE VREDNOSTI ZA OBJAVE	23

6	DOPUSTNO DOPOLNJEVANJE PONUDB V SKLADU Z 78. ČLENOM ZAKONA O JAVNEM NAROČANJU	26
6.1	Praksa Državne revizijske komisije na področju dopustnosti dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb	28
7	ODDAJA JAVNEGA NAROČILA	29
7.1	Odločitev o oddaji naročila	29
7.2	Prekinitev postopka in zavrnitev vseh ponudb	31
7.3	Preveritev ponudbe	31
8	KONKURENČNI DIALOG	32
8.1	Omejitve pri izbiri konkurenčnega dialoga kot postopka oddaje javnega naročila	33
8.2	Potek oddaje javnega naročila po postopku konkurenčnega dialoga	34
8.3	Nadaljevanje oddaje javnega naročila v primeru prejema nepravilnih in nesprejemljivih ponudb	42
	SKLEP	Error! Bookmark not defined.
	LITERATURA IN VIRI	45

UVOD

Republika Slovenija je morala v skladu z Evropsko zakonodajo usklajevalne določbe iz Direktive 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev vnesti v svoje zakone oziroma postopke in prakso. Republika Slovenija je v Zakonu o javnem naročanju (Ur.l. RS, št. 128/2006, 16/2008), ki je bil v Uradnem listu Republike Slovenije objavljen dne 08.12.2006 in je začel veljati petnajsti dan po objavi, uporabljati pa se je začel v roku 15 dni po njegovi uveljavitvi, torej januarja 2007, upoštevala skoraj vse določbe iz prej omenjene Direktive 2004/18/ES.

Zakon o javnem naročanju je nasledil Zakon o javnih naročilih (uradno prečiščeno besedilo /ZJN-1-UPB5/ (Ur. l. RS, št. 36/2004)), ki je do vstopa Zakona o javnem naročanju urejal področje javnega naročanja v Sloveniji. Slovenija je morala kot članica Evropske Unije večino svoje zakonodaje uskladiti z evropsko in iz tega razloga je bila spremenjena tudi zakonodaja na področju javnega naročanja, čeprav bi lahko rekli, da je bila sprememba zakonodaje bolj, kot zaradi uskladitve z evropsko zakonodajo, potrebna zaradi mnogih pomanjkljivosti do tedaj veljavnega Zakona o javnih naročilih.

Namen diplomskega dela je predstavitev Zakona o javnem naročanju, s posebnim poudarkom na predstavitvi enega izmed možnih postopkov izvedbe javnega naročanja, in sicer konkurenčnega dialoga, katerega uporaba v Sloveniji še ni močno razširjena.

Diplomsko delo je razdeljeno na deset poglavij. Uvodu sledi poglavje, ki govori o primerjavi oziroma novostih, ki jih je uvedel Zakon o javnem naročanju v primerjavi z do tedaj veljavnim Zakonom o javnih naročilih.

V tretjem poglavju bom govorila o temeljnih načelih, ki jih opredeljuje Zakon o javnem naročanju pri izvajanju javnih naročil. Sledi poglavje o vrstah postopkov oddaje javnega naročila, poglavje o analizi javnih naročil v Republiki Sloveniji za leto 2007 glede na vrsto izvedenega postopka ter poglavje o mejnih vrednostih za objave.

V sedmem poglavju se bom dotaknila dopustnosti dopolnjevanja ponudb v skladu z 78. členom Zakona o javnem naročanju, v osmem pa postopkov, ki jih mora opraviti naročnik pred zaključkom oddaje javnega naročila.

Sledi najobsežnejši del, v katerem bom podrobno opisala konkurenčni dialog, kot enega izmed možnih postopkov, ki jih lahko izberejo naročniki pri oddaji javnega naročila, omejitve pri izbiri konkurenčnega dialoga kot postopka oddaje javnega naročila, potek oddaje javnega naročila po postopku konkurenčnega dialoga ter postopek nadaljevanja oddaje javnega naročila v primeru prejema nepravilnih in nesprejemljivih ponudb.

Pri izdelavi diplomskega dela bom uporabila teoretično in izkustveno metodo dela. Pregledala in analizirala bom strokovno literaturo, ki se nanaša na področje javnega naročanja v Sloveniji, uprta pa se bom tudi na informacije, pridobljene iz praktičnega znanja z delom na področju javnih naročil.

Diplomsko delo bom zaključila s povzetkom ugotovitev, ki jih bom predstavila skozi diplomsko delo. Diplomsko delo je namenjeno naročnikom in ponudnikom javnih naročil, posebej tistim, ki se poigravajo z možnostjo uporabe konkurenčnega dialoga.

1 ZAKON O JAVNEM NAROČANJU V PRIMERJAVI Z ZAKONOM O JAVNIH NAROČILIH

Zakon o javnem naročanju določa obvezna ravnanja naročnika in ponudnikov pri javnem naročanju blaga, storitev in gradenj.

Zakon o javnem naročanju v mnogih pogledih izpopolnjuje Zakon o javnih naročil, ki je bil v Republiki Sloveniji v veljavi od maja 2000 do januarja 2007 in se je uporabljal na področju javnih naročil blaga, storitev in gradenj.

Tako je ena izmed bistvenih novosti Zakona o javnem naročanju v primerjavi z Zakonom o javnih naročilih možnost dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb, kar je bilo v skladu z Zakonom o javnih naročilih izrecno prepovedano. Tako je na primer po prej veljavnem zakonu naročnik moral zavrniti ponudnika, ki je predložil ponudbo, v kateri je manjkalo na primer samo podpis na določenem obrazcu, medtem ko lahko v skladu z Zakonom o javnem naročanju naročnik takšnega ponudnika pozove, da dopolni svojo ponudbo z obrazcem, ki bo vseboval zahtevani podpis, ali pa celo takšno pomanjkljivost šteje kot nebitveno formalno pomanjkljivost in ponudnika sploh ne poziva k dopolnjevanju ponudb, pa je njegova ponudba kljub temu še vedno formalno popolna, pravilna in primerna.

Zakon o javnem naročanju je na novo vpeljal tudi določilo pri izvedbi postopka s pogajanjem po predhodni objavi, katerega lahko naročnik uporabi v vseh primerih javnih naročil, katerih vrednost je nižja od mejne vrednosti za objavo javnega naročila v Uradnem listu Evropske Unije.

Bistvena novost, ki jo je vpeljal Zakon o javnem naročanju je tudi način objavljanja javnih naročil v uradnih glasilih, ki se je bistveno poenostavil. Dne 26.06.2007 je bil vzpostavljen Portal javnih naročil na spletni strani: <http://www.enarocanje.si>, preko katerega se objavljajo vse objave, navedene v prvem odstavku 57. člena in prvem in drugem odstavku 99. člena Zakona o javnem naročanju, od dne 02.04.2009 pa tudi Obvestilo o naročilu po postopku zbiranja ponudb, katerega pa morajo po sklepu vlade objavljati le ministrstva, njihovi organi v sestavi in vladne službe.

Zakon o javnem naročanju vsebuje še mnogo podobnih določb, ki so naročnikom (in ponudnikom) bistveno olajšala izpeljavo postopkov javnega naročanja.

Zakon o javnem naročanju pa je uvedel tudi nov postopek oddaje javnega naročila, in sicer konkurenčni dialog. Pri uporabi konkurenčnega dialoga pa mora naročnik upoštevati tudi določene omejitve oziroma zahteve, predvsem pa to, da se lahko konkurenčni dialog uporabi le v primeru izjemno kompleksnih naročil, kar pomeni, da ni mogoče objektivno opredeliti tehničnih zahtev glede predmeta javnega naročila ali kadar ni mogoče objektivno določiti pravnih oziroma finančnih elementov predmeta pogodbe.

2 TEMELJNA NAČELA

Udeleženci v postopkih javnega naročanja morajo pri izvedbi javnih naročil upoštevati temeljna načela Zakona o javnem naročanju, in sicer:

- načelo gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti,
- načelo zagotavljanja konkurence med ponudniki,
- načelo transparentnosti javnega naročanja,
- načelo enakopravne obravnave ponudnikov in
- načelo sorazmernosti.

Mužina in Vesel (2007, str. 46) pa opozarjata, da vsa načela niso vedno v celoti izvedljiva, saj si medsebojno celo nasprotujejo, zato je pri naročnikovih odločitvah temeljno vodilo prav zavedanje njihovega ravnovesja, ter da je to vodilo pomembno predvsem pri uporabi institutov javnega naročanja, ki v zakonu niso povsem definirana (okvirni sporazum, postopek s pogajanjem, postopek zbiranja ponudb,...).

Vprašanje enakopravnosti oziroma izključenosti ali komplementarnosti temeljnih načel izpostavljajo tudi Čampa, Kodela, Matas, Šoltes in Štular (2007, str. 47), ki izpostavljajo predvsem problematičnost razmerja med načelom formalnosti in načelom gospodarnosti, ki si nemalokrat nasprotujeta.

V nadaljevanju bom opisala značilnosti in pomembnost posameznega temeljnega načela Zakona o javnem naročanju.

2.1 Načelo gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti

Načelo gospodarnosti, učinkovitosti in uspešnosti govori o tem, da mora naročnik pri oddaji javnih naročil zagotavljati gospodarno rabo javnih sredstev. Torej mora izbrati postopek oddaje javnega naročila in izvesti celoten postopek v skladu z določili in predpisi, ki določajo porabo

proračunskih in drugih javnih sredstev ter tako zagotoviti popolno gospodarnost in učinkovitost porabe javnih sredstev.

Mužina et al. (2007, str. 47 in str. 48) opozarjata, da velja skozi namen tega načela presoјati tudi naročnikova nadaljnja ravnanja, ki lahko vplivajo na njegovo realizacijo, na primer obsežnost zahtev iz razpisne dokumentacije in povzročanje dodatnih stroškov ponudnikom, kar povišuje ponudbeno ceno, oteževanje dostopa do razpisne dokumentacije, previsoka cena razpisne dokumentacije in njena nejasnost, kar bi lahko povzročilo ponavljanje postopkov, različne oblike diskriminacijskih ravnanj, dopustnost variantnih ponudb in podobno.

Zakon o javnem naročanju v drugem odstavku 6. člena posebej izpostavi, da mora naročnik, v kolikor je glede na predmet javnega naročila mogoče in v kolikor to prispeva k večji gospodarnosti in učinkovitosti izvedbe javnega naročila, oblikovati razpisno dokumentacijo tako, da je mogoče ponudbo oddati po sklopih. Torej naročnik razpisno dokumentacijo oblikuje tako, da javno naročilo razdeli na več sklopov, ponudnikom pa določi, ali lahko oddajo ponudbo za celotno javno naročilo, torej samo za vse sklope, ali tudi samo za posamezen sklop.

Čampa et al. (2007, str. 59) pa pri tem posebej opozarjajo na problem, kakšen je resnični namen naročnika pri oblikovanju sklopov, ali res gospodarnost ali pa izogib javni objavi javnega naročila, kar lahko pomeni omejevanje konkurence, pri čemer opozarjajo, da delitev naročila oziroma opredelitev ocenjene vrednosti, da bi se izognili javnim objavam, prepovedujejo tudi direktive.

2.2 Načelo zagotavljanja konkurence med ponudniki

V skladu z načelom zagotavljanja konkurence med ponudniki mora naročnik oblikovati razpisno dokumentacijo in izpeljati postopek oddaje javnega naročila tako, da ne omejuje konkurence med ponudniki v skladu z Zakonom o javnem naročanju in hkrati upoštevati predpise o varstvu oziroma preprečevanju omejevanja konkurence. Zakon o javnem naročanju pri tem načelu posebej izpostavi, da naročnik ponudnikom pri izvedbi javnega naročila ne sme vsiliti zaposlitev določenega podizvajalca, za katerega naročnik, in ne ponudnik, meni, da bi moral sodelovati pri izvedbi predmetnega javnega naročila.

2.3 Načelo transparentnosti javnega naročanja

Naročnik mora celoten postopek oddaje javnega naročila izpeljati na pregleden način in po predpisanem postopku in tako zagotoviti transparentnost javnega naročanja. Zakon o javnem naročanju je z uvedbo Portala javnih naročil že sam poskrbel za večjo transparentnost javnega naročanja, saj so objave Obvestila o naročilu brezplačne tako na Portalu javnih naročil, kakor tudi v Uradnem listu Evropske Unije, kjer morajo biti objavljene, v kolikor vrednost javnega naročila presega mejno vrednost iz 12. člena Zakona o javnem naročanju oziroma njegovih popravkov

(4.845.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) za javna naročila gradenj oziroma 125.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) za javna naročila storitev in blaga).

Čampa et al. (2007, str. 65) ugotavljajo, da transparentnost zagotavlja, da so vsi udeleženci v javnem naročanju vnaprej seznanjeni s postopkom javnega naročanja in njegovimi pravili (razpisno dokumentacijo) ter da je javno odpiranje ponudb, kjer imajo ponudniki možnost preveriti informacije o konkurenčnih ponudbah, pomemben preizkus naročnikovega transparentnega delovanja.

2.4 Načelo enakopravne obravnave ponudnikov

Naročnik mora pri izvedbi postopka oddaje javnega naročila upoštevati tudi načelo enakopravne obravnave ponudnikov. Naročnik tako ne sme ustvarjati okoliščin, ki pomenijo kakršnokoli diskriminacijo ponudnikov (krajevno, stvarno ali osebno, diskriminacijo, ki izvira iz klasifikacije dejavnosti, ki jo opravlja ponudnik, ali drugo diskriminacijo). Zakon o javnem naročanju v tretjem odstavku 9. člena, v primeru javnega naročanja, ki vključuje projektiranje, določi tudi, da projektant ne sme sodelovati pri razpisu za izvedbo javnega naročila, ki ga je projektiral, razen če pridobi pisno soglasje ministra, pristojnega za finance, pod pogoji, opisanimi v tretjem odstavku 9. člena Zakona o javnem naročanju. Mužina et al. (2007, str. 54) tako trdita, da naj bi bila načelna delitev projektiranja od izvedbe javnega naročila utemeljena, ker je projektant v potencialno boljšem položaju od ostalih ponudnikov, če lahko tudi sam sodeluje kot ponudnik za izvedbo, saj bi lahko obstajalo tveganje, da je projekt načrtovan in izveden v skladu z interesi projektanta in izvajalca, in ne naročnika. Zakon o javnem naročanju pa v nasprotju nič ne pove (oziroma prepove) o sodelovanju izdelovalcev razpisne dokumentacije pri razpisu v primerih javnega naročanja storitev in blaga.

2.5 Načelo sorazmernosti

Naročnik mora predvsem pri določitvi pogojev in meril upoštevati načelo sorazmernosti, kar pomeni, da morajo biti pogoji in tudi merila (v kolikor gre za ekonomsko najugodnejšo ponudbo) smiselno povezani s predmetom javnega naročila. V kolikor torej ponudnik na primer z javnim naročilom izbira izvajalca izgradnje kanalizacije za 5.000 m, ne more zahtevati od ponudnikov, da izkažejo svojo ustreznost za izvedbo javnega naročila z referencami oziroma izkušnjami za izgradnjo kanalizacije za 50.000 m.

Čampa et al. (2007, str. 75) menijo, da je umestitev sorazmernosti med temeljna načela (načelo sorazmernosti je namreč novo načelo, ki ga uvaja Zakon o javnem naročanju) narekovala predvsem potreba po dodatnem poudarku pomembnosti ustreznega oblikovanja pogojev in meril ter da oblikovanje sorazmernih pogojev in meril spada med bistvene elemente razpisne dokumentacije.

3 VRSTE POSTOPKOV ODDAJE JAVNEGA NAROČILA

V skladu z Zakonom o javnem naročanju lahko naročnik izvede javno naročanje po enem izmed naslednjih postopkov:

1. odprti postopek,
2. postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti,
3. konkurenčni dialog,
4. postopek s pogajanjem po predhodni objavi,
5. postopek s pogajanjem brez predhodne objave,
6. postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi ali
7. postopek zbiranja ponudb.

Po enem izmed postopkov oddaje javnega naročila, ki jih določa Zakon o javnem naročanju, morajo nabavo blaga, oddajo storitev in gradenj izvesti le naročniki, ki so opredeljeni v Zakonu o javnem naročanju kot naročniki.

Zakon o javnem naročanju določa, da se med naročnike štejejo organi Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti, javni skladi, javne agencije, javni zavodi, javni gospodarski zavodi in druge osebe javnega prava (vsaka oseba, ki je ustanovljena za opravljanje dejavnosti, ki so v splošnem interesu in ki nimajo industrijskega ali poslovnega značaja, vsaka pravna oseba in vsaka oseba, ki je v višini več kot 50% financirana iz sredstev organov Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti ali drugih oseb javnega prava ali ti organi opravljajo nadzor nad poslovanjem take osebe ali ki imajo upravljavski ali nadzorni odbor, katerega več kot polovico članov imenujejo organi Republike Slovenije in samoupravnih lokalnih skupnosti ali druge osebe javnega prava).

Za naročnika se šteje tudi združenje, ki ga oblikuje eden ali več naročnikov iz prejšnjega odstavka.

Mužina et al. (2007, str. 40) opozarjata, da, čeprav jih med naštevanjem subjektov, ki so javni naročniki, ni najti, pa gre kot primer javnega naročnika navesti javna podjetja v smislu 25. – 28. člena Zakona o gospodarskih javnih službah.

Čampa et al. (2007, str. 37) dodatno pojasnjujejo, da so naročniki navedeni v informativnem seznamu, ki je priloga 10 Uredbe o seznamih naročnikov, seznamih gradenj, storitev, določenih vrst blaga, obveznih informacijah v objavah, tehničnih specifikacijah in zahtevah, ki jih mora izpolnjevati oprema za elektronsko naročanje. Subjekt, ki izkaže pravni interes, lahko v primeru dvoma, ali izpolnjuje pogoje, ki opredeljujejo naročnika po Zakonu o javnem naročanju, pri Ministrstvu za finance v pisni obliki poda predlog za ugotovitev statusa naročnika. Osebe, ki niso na seznamu, a izpolnjujejo pogoje za naročnika, so namreč kljub temu naročniki, medtem ko osebe, ki so na seznamu, a ne izpolnjujejo pogojev za naročnika, niso naročniki.

Krajnc (2007b, str. 58) pojasnjuje, da posegajo pravila o javnem naročanju v tista razmerja, v katerih se osebe javnega sektorja pojavljajo na trgu kot povpraševalci po blagu, gradnjah in storitvah, kajti za tovrstna pravna razmerja želijo zagotoviti enakopravno obravnavanje možnih ponudnikov. Teorija upravnega prava imenuje ta razmerja akti poslovanja in poudarja, da pri tem ne gre za upravnopravna razmerja, ampak za premoženjskopravna razmerja, ki so podrejena civilnemu pravu.

V primerih javnih naročil blaga ali storitev, katerih vrednost je nižja od 10.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) in javnih naročil gradenj, katerih vrednost je nižja od 20.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) postopek javnega naročanja ni predpisan in je v celoti podrejen internim predpisom oziroma pravilom posameznega javnega naročnika. Naročniki so glede teh naročil dolžni voditi le evidenco o njihovi oddaji, ki obsega navedbo predmeta in vrednosti javnega naročila.

Čampa et al. (2007, str. 124) ugotavljajo, da naročnik pri izbiri postopka ni avtonomen, saj ga pri tem praviloma omejujejo tako vrednost javnega naročila kot procesne predpostavke, vezane na samo javno naročilo. O naročnikovi prosti izbiri lahko govorimo samo pri uporabi odprtega postopka in postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, kjer Zakon o javnem naročanju ne določa nikakršnih omejitev za njihovo uporabo. Pri uporabi ostalih postopkov pa je naročnikova avtonomnost izbire postopka javnega naročanja močno omejena. Naročnika omejujejo tako vrednostni pragovi javnega naročanja iz drugega odstavka 24. člena Zakona o javnem naročanju kakor tudi specifične razmere, ki morajo biti izpolnjene, da naročnik lahko uporabi bodisi postopek konkurenčnega dialoga, postopek s pogajanjem brez predhodne objave ali postopek s pogajanjem po predhodni objavi.

Vrednostne opredelitve za posamezen postopek in členi Zakona o javnem naročanju, v katerih so navedene skupne in posebne določbe za posamezen postopek, so navedene v Tabeli 1, podrobnejši opis izvedbe posameznega postopka pa v nadaljevanju.

Tabela 1: Vrste postopkov izvedbe javnega naročanja

POSTOPEK JAVNEGA NAROČANJA	Vrednostna opredelitev (brez davka na dodano vrednost (DDV))	Členi, v katerih so navedene skupne in posebne določbe za postopek
<i>Odprti postopek</i>	- o v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR - o v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR	- 23. točka prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju - 25. člen Zakona o javnem naročanju - 51. - 53. člen Zakona o javnem naročanju - 81. člen Zakona o javnem naročanju

se nadaljuje

nadaljevanje

POSTOPEK JAVNEGA NAROČANJA	Vrednostna opredelitev (brez davka na dodano vrednost (DDV))	Členi, v katerih so navedene skupne in posebne določbe za postopek
<i>Postopek s predhodnim ugotavljanjem splosnosti</i>	- o v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR - o v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR	– 24. točka prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju – 26. člen Zakona o javnem naročanju – 54. člen Zakona o javnem naročanju – 56. člen Zakona o javnem naročanju – 82.-85. člen Zakona o javnem naročanju
<i>Konkurenčni dialog</i>	- o v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR - o v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR	– 27. točka prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju – 27. člen Zakona o javnem naročanju – 55. člen Zakona o javnem naročanju – 86. in 87. člen Zakona o javnem naročanju
<i>Postopek s pogajanji brez predhodne objave</i>	- o v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR - o v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR	– 25. točka prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju – 29. člen Zakona o javnem naročanju – 90.- 92. člen Zakona o javnem naročanju
<i>Postopek s pogajanji po predhodni objavi</i>	- o v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR - o v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR	– 26. točka prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju – 28. člen Zakona o javnem naročanju – 55. člen Zakona o javnem naročanju – 56. člen Zakona o javnem naročanju – 88. in 89. člen Zakona o javnem naročanju

se nadaljuje

nadaljevanje

POSTOPEK JAVNEGA NAROČANJA	Vrednostna opredelitev (brez davka na dodano vrednost (DDV))	Členi, v katerih so navedene skupne in posebne določbe za postopek
<i>Postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi</i>	- o v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR in nižja od 125.000 EUR¹ - o v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR in nižja od 193.000 EUR	– 29. točka prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju – 30. člen Zakona o javnem naročanju – 93. in 94. člen Zakona o javnem naročanju
<i>Postopek zbiranja ponudb</i>	- o v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 10.000 EUR in nižja od 40.000 EUR - o v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 20.000 EUR in nižja od 80.000 EUR	– 28. točka prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju – 95. člen Zakona o javnem naročanju

Vir: Zakon o javnem naročanju (Ur.l. RS, št. 128/2006, 16/2008); Sklep o objavi višin mejnih vrednosti za postopke javnega naročanja (Ur.l. RS, št. 34/2008); Uredba Komisije (ES) št. 1177/2009 z dne 30. novembra 2009 o spremembi direktiv 2004/17/ES, 2004/18/ES in 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede njihovih pragov uporabe za postopke za oddajo naročil.

3.1 ODPRTI POSTOPEK

3.1.1 Izvedba postopka

Naročnik lahko izvede postopek oddaje javnega naročila po odprtem postopku, v kolikor je ocenjena vrednost v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) oziroma v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV). V primeru oddaje javnega naročila po odprtem postopku lahko svojo ponudbo predloži vsakdo, ki ima interes za pridobitev javnega naročila in zadosti vsem zahtevam naročnika, določenim v razpisni dokumentaciji.

¹ Zakon o javnem naročanju navaja, da lahko naročnik izvede javno naročilo po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi, če je vrednost predmeta javnega naročila v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 40.000 EUR in nižja od 137.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV). V skladu s Sklepom o objavi višin mejnih vrednosti za postopke javnega naročanja (Ur.l. RS, št. 34/2008) je bila zgornja mejna vrednost znižana na 133.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV), v skladu z Uredbo Komisije (ES) št. 1177/2009 z dne 30. novembra 2009 o spremembi direktiv 2004/17/ES, 2004/18/ES in 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede njihovih pragov uporabe za postopke za oddajo naročil pa je bila zgornja meja dodatno znižana na 125.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV).

Naročnik mora objaviti Obvestilo o naročilu samo na Portalu javnih naročil, v kolikor je ocenjena vrednost javnega naročila v primeru naročanja blaga in storitev nižja od 125.000 EUR oziroma 193.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) ali v primeru naročanja gradenj nižja od 4.845.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV). V primeru javnih naročil, katerih ocenjena vrednost je višja od 125.000 EUR oziroma 193.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) (blago in storitve) oziroma 4.845.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) (gradnje), mora naročnik Obvestilo o naročilu objaviti tudi v Uradnem listu Evropske Unije. V kolikor je ocenjena vrednost javnega naročila nižja, vendar blizu mejne vrednosti za objavljanje Obvestila o naročilu v Uradnem listu Evropske Unije, je za naročnika bolje, da Obvestilo o naročilu objavi tudi v Uradnem listu Evropske Unije, saj bo moral v primeru, da Obvestila o naročilu ne objavi v Uradnem listu Evropske Unije, v postopku javnega naročila pa prejme ponudbe, ki so višje od mejne vrednosti za objavljanje Obvestila o naročilu v Uradnem listu Evropske Unije, zavrniti takšne ponudbe v skladu s četrtem odstavkom 24. člena Zakona o javnem naročanju in začeti nov postopek oddaje javnega naročila.

Naročnik je dolžan vse dodatne informacije v zvezi z razpisno dokumentacijo (bodisi odgovori na vprašanja ponudnikov bodisi dodatne informacije, za katere naročnik smatra, da jih ponudnik potrebuje pri pripravi ponudbe) posredovati na ali preko Portala javnih naročil najpozneje šest dni pred skrajnim rokom za prejem ponudb, pod pogojem, da je bila zahteva za pojasnilo posredovana pravočasno. V Zakonu o javnem naročanju ni natančno določeno, kaj pomeni pravočasno, smatra pa se, da je to primeren čas, ki ga naročnik potrebuje za pripravo in posredovanje odgovorov. Naročnik lahko v razpisni dokumentaciji določi skrajni rok, do katerega lahko ponudniki zastavljajo vprašanja. Po poteku roka za oddajo ponudb, naročnik ne sme več spreminjati ali dopolnjevati razpisne dokumentacije.

V primeru, da naročnik naknadno ugotovi, da ni možno pripraviti ponudbe v roku, ki ga je prvotno določil, mora podaljšati rok za prejem ponudb. Rok za prejem ponudb mora naročnik podaljšati tudi v primeru, če ne predloži dodatnih informacij oziroma pojasnil o razpisni dokumentaciji v rokih, določenih v Zakonu o javnem naročanju (najkasneje 6 dni pred skrajnim rokom za prejem ponudb) ali če naknadno ugotovi, da se ponudbe lahko predložijo šele po ogledu lokacije ali po pregledu drugih dokumentov v zvezi z javnim naročilom na kraju samem. Vsako podaljšanje roka mora naročnik objaviti na Portalu javnih naročil in po potrebi (glede na vrednost javnega naročila) tudi v Uradnem listu Evropske Unije.

3.1.2 Roki za prejem ponudb

Naročnik mora v skladu z 51. členom Zakona o javnem naročanju določiti rok za prejem ponudb v odprtem postopku, ki ne sme biti krajši od 40 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu v objavo Uradnemu listu Evropske Unije (rok za oddajo oziroma prejem ponudb se šteje od dneva pošiljanja objave na Uradni list Evropske Unije). V Direktivi 2004/18/ES je sicer določen rok za prejem ponudb v odprtem postopku 52 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu, vendar pa

peti in šesti odstavek 38. člena Direktive 2004/18/ES določata, da se lahko ta rok skrajša za sedem dni, v kolikor je Obvestilo o naročilu pripravljeno in poslano z elektronskimi sredstvi in za dodatnih pet dni, v kolikor naročnik po elektronski poti ponuja neomejen in poln neposreden dostop do razpisne dokumentacije (oboje v Republiki Sloveniji omogoča Portal javnih naročil). Torej je tudi v skladu z Direktivo 2004/18/ES rok za prejem ponudb 40 dni od dneva pošiljanja Obvestila o naročilu na Uradni list Evropske Unije. Ko posameznik natančneje prebere Zakon o javnem naročanju ugotovi, da se štirideset dnevni rok za prejem ponudb nanaša le na javna naročila, katerih vrednost je enaka oziroma presega mejno vrednost za pošiljanje Obvestila o naročilu na Uradni list Evropske Unije. Tako lahko sklepamo, da lahko naročnik v primeru javnih naročil, katerih vrednost je nižja od mejnih vrednosti za pošiljanje Obvestil o naročilu na Uradni list Evropske Unije (torej v primeru javnih naročil, za katera mora naročnik poslati Obvestilo o naročilu le na Portal javnih naročil) določi rok za prejem ponudb, ki je krajši od 40 dni, ob upoštevanju zapletenosti naročila in časa, potrebnega za pripravo ponudb.

Objavljanje Predhodnega informativnega obvestila v skladu z Zakonom o javnem naročanju ni več potrebno, razen če želi naročnik skrajšati rok za prejem ponudb. Naročnik lahko skrajša rok za prejem ponudb, ki ne sme biti krajši od 29 dni, v primeru, da najmanj 52 dni in največ 12 mesecev pred datumom pošiljanja Obvestila o naročilu pošlje v objavo na Portal javnih naročil in po potrebi (glede na vrednost javnega naročila) tudi na Uradni list Evropske Unije Predhodno informativno obvestilo, ki vsebuje vse informacije, ki jih mora vsebovati objava Obvestila o naročilu, kot je opredeljeno v Seznamu informacij, ki morajo biti navedene v objavah, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada, v kolikor so bile te informacije na voljo ob objavi.

3.2 POSTOPEK S PREDHODNIM UGOTAVLJANJEM SPOSOBNOSTI

3.2.1 Izvedba postopka

Postopek oddaje javnega naročila s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti je sestavljen iz dveh faz. V prvi fazi naročnik na podlagi vnaprej predloženih prijav prizna sposobnost ponudnikom, v drugi fazi pa povabi k oddaji ponudbe kandidate, katerim je priznal sposobnost. Ta postopek se razlikuje od odprtega postopka le po tem, da naročnik ločeno izvede prekvalifikacije in izbira najugodnejše ponudbe.

Tudi Mužina et al. (2007, str. 91) sta mnenja, da se v javnem naročanju po Zakonu o javnem naročanju običajno uporabljata odprti ali postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti kot enakopravna postopka, saj je za oba značilno, da v njih lahko sodelujejo vsi zainteresirani gospodarski subjekti.

Naročnik je dolžan vse dodatne informacije v zvezi z razpisno dokumentacijo (bodisi odgovori na vprašanja ponudnikov bodisi dodatne informacije, za katere naročnik smatra, da jih ponudnik potrebuje pri pripravi ponudbe) posredovati na ali preko Portala javnih naročil najpozneje štiri

dni pred skrajnim rokom za prejem ponudb, pod pogojem, da je bila zahteva za pojasnilo posredovana pravočasno. V Zakonu o javnem naročanju ni natančno določeno, kaj pomeni pravočasno, smatra pa se, da je to primeren čas, ki ga naročnik potrebuje za pripravo in posredovanje odgovorov. Naročnik lahko v razpisni dokumentaciji določi skrajni rok, do katerega lahko ponudniki zastavljajo vprašanja. Po poteku roka za oddajo ponudb, naročnik ne sme več spreminjati ali dopolnjevati razpisne dokumentacije.

Po pregledu prijav, ki jih je naročnik prejel v prvi fazi postopka, mora naročnik poslati obvestila o priznanju sposobnosti oziroma o zavrnitvi priznanja sposobnosti vsem tistim gospodarskim subjektom, ki so oddali prijavo.

Mužina et al. (2007, str. 94) opozarjata na 41. člen Zakona o javnem naročanju, ki določa, da mora naročnik v postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti povabiti najmanj pet kandidatov, da pa mora biti v vsakem primeru število povabljenih kandidatov zadostno za zagotovitev konkurence.

Povabilo k oddaji ponudbe mora naročnik v pisni obliki hkrati poslati vsem kandidatom, ki so izkazali sposobnost v prvi fazi postopka. Zakon o javnem naročanju v 85. členu določa, da mora Povabilo k oddaji ponudbe vsebovati najmanj podatek o objavi razpisne dokumentacije.

3.2.2 Priprava razpisne dokumentacije

Naročnik mora pripraviti razpisno dokumentacijo za vsako fazo postopka posebej. Zakon o javnem naročanju v 82. členu določa, da mora razpisna dokumentacija za prvo fazo vsebovati najmanj povabilo k oddaji prijave, navodila ponudnikom za izdelavo prijave, navedbo števila kandidatov, ki bodo povabljeni k oddaji ponudbe (če je to primerno), pogoje, ki so vezani na predmet naročila in druge pogoje, ki jih mora izpolnjevati ponudnik za izvedbo javnega naročila ter navedbo meril za izbiro (če je to mogoče). Razpisna dokumentacija za drugo fazo pa mora vsebovati najmanj povabilo k oddaji ponudbe, navodila ponudnikom za izdelavo ponudbe, splošne in posebne pogoje pogodbe, elemente za pripravo predračuna z navodili o izpolnitvi ter opis in ovrednotenje meril za izbiro.

3.2.3 Roki za prejem prijav (1. faza)

V primeru oddaje javnega naročila po postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti je rok za prejem prijav za sodelovanje (1. faza postopka) najmanj 30 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu na Portal javnih naročil in po potrebi (glede na vrednost javnega naročila) tudi na Uradni list Evropske Unije.

3.2.4 Roki za prejem ponudb (2. faza)

Rok za prejem ponudb (2. faza postopka) je najmanj 35 dni od datuma pošiljanja povabila k oddaji ponudbe ponudnikom, ki so izkazali sposobnost v prvi fazi postopka. Naročnik lahko skrajša rok za prejem ponudb v 2. fazi postopka na najmanj 31 dni, v primeru, da najmanj 52 dni in največ 12 mesecev pred datumom pošiljanja Obvestila o naročilu pošlje v objavo na Portal javnih naročil in po potrebi (glede na vrednost javnega naročila) tudi na Uradni list Evropske Unije Predhodno informativno obvestilo, ki vsebuje vse informacije, ki jih mora vsebovati objava Obvestila o naročilu, kot je opredeljeno v Seznamu informacij, ki morajo biti navedene v objavah, v kolikor so bile te informacije na voljo ob objavi.

3.3 KONKURENČNI DIALOG

3.3.1 Izvedba postopka

Konkurenčni dialog je postopek, ki ga Zakon o javnih naročilih ni poznal in je bil v slovenskem prostoru do sedaj uporabljen le redko. Predvsem gre pri tem za strah pred nečim novim in neznanim, čeprav je lahko postopek oddaje javnega naročila po postopku konkurenčnega dialoga zelo priporočljiv v primeru javnih naročil, pri katerih naročnik zaradi zahtevnosti javnega naročila ne more uporabiti odprtega postopka ali postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti.

Zakon o javnem naročanju v prvem odstavku 27. člena določa, da mora biti v primeru oddaje javnega naročila po postopku konkurenčnega dialoga merilo za izbiro najugodnejšega ponudnika ekonomsko najugodnejša ponudba.

Naročnik v prvem delu postopka konkurenčnega dialoga na podlagi pogojev, navedenih v razpisni dokumentaciji, izbere kandidate, s katerimi bo izvedel dialog. V kolikor se naročnik odloči omejiti število kandidatov, v razpisni dokumentaciji za prvo fazo konkurenčnega dialoga navede število kandidatov, ki bodo povabljeni k dialogu in navedbo meril (kriterijev) za izbiro kandidatov. Število povabljenih kandidatov v skladu s četrtrim odstavkom 41. člena Zakona o javnem naročanju ne sme biti manjše od tri. Razpisna dokumentacija za prvo fazo mora tako vsebovati najmanj povabilo k oddaji prijave, navodila prijaviteljem za izdelavo prijave, navedbo meril (merila morajo biti navedena, ni pa potrebno, da so v tej fazi že ovrednotena), navedbo števila kandidatov, ki bodo povabljeni k oddaji ponudbe (v kolikor je to primerno), opis predmeta javnega naročila ali ciljev, ki jih želi doseči naročnik za izvedbo naročila, pogoje za prvo fazo ter datum in naslov, ki sta določena za začetek dialoga ter jezik ali jezike, v katerih bo dialog potekal.

Naročnik po izboru kandidatov na osnovi pogojev iz razpisne dokumentacije za prvo fazo, izbrane kandidate pisno obvesti o začetku dialoga ter natančnem poteku dialoga in dialog izvaja

vse do pridobitve končne rešitve, ki ustreza njegovim potrebam. Pri tem po potrebi med seboj primerja predložene rešitve.

Priporočljivo je, da naročnik vse faze izvedbe oddaje javnega naročila dosledno dokumentira ter tako zagotovi enakopravnost vseh ponudnikov v vseh fazah postopka. Naročnik ne sme ponujati informacij na diskriminatoren način, zaradi katerega bi lahko nekateri ponudniki dobili prednost pred drugimi. Naročnik v teku postopka konkurenčnega dialoga zaupnih informacij oziroma predlagane rešitve udeležencev (brez njihove privolitve) ne sme razkriti konkurentom. Dialog oziroma predlagane rešitve ponudnikov naj naročnik natančno zapiše ali posname in tako zagotovi popolno transparentnost postopka.

Naročnik lahko postopek konkurenčnega dialoga izvaja v več zaporednih fazah z namenom, da se izločijo ponujene rešitve, ki bodo v manjši meri dosegale določena in opisana merila, navedena v razpisni dokumentaciji. V tem primeru naročnik to možnost izvedbe konkurenčnega dialoga v več zaporednih fazah navede v Obvestilu o naročilu ali v razpisni dokumentaciji. Naročnik pripravi razpisno dokumentacijo za vsako fazo postopka posebej, pri čemer razpisna dokumentacija za vsako fazo vsebuje najmanj povabilo k oddaji ponudbe, navodila ponudnikom za izdelavo ponudbe, razpisno dokumentacijo, pripravljeno na podlagi izvedenega dialoga, elemente za pripravo predračuna z navodilom o izpolnitvi ter opis in ovrednotenje meril za izbiro.

Naročnik po koncu dialoga pripravi končno razpisno dokumentacijo (ki bo vsebovala najmanj sklicevanje na objavljeno Obvestilo o naročilu, navedbo skrajnega roka za prejem ponudb, naslov, na katerega morajo biti ponudbe poslane, jezik ali jezike, v katerih morajo biti sestavljene, sklicevanje na vse morebitne priložene dokumente, ki jih je potrebno oddati bodisi kot dodatek izjavam ponudnika ali kot dodatek informacijam v skladu s pogoji iz 44. in 45. člena Zakona o javnem naročanju ter relativno pomembnost meril za oddajo naročila ali, če je to potrebno, padajoče zaporedje pomembnosti meril, če to ni opredeljeno v objavi Obvestila o naročilu ali v razpisni dokumentaciji) in izbrane kandidate pozove k predložitvi končne ponudbe na podlagi sprejete rešitve ali rešitev iz zaključnega dialoga. Naročnik nato oceni ponudbe in izbere najugodnejšo ponudbo ob uporabi meril, ki so opredeljena v razpisni dokumentaciji.

3.3.2 Rok za prejem prijav

V skladu s 55. členom Zakona o javnem naročanju je rok za prejem prijav v konkurenčnem dialogu najmanj 30 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu.

3.3.3 Rok za prejem končnih ponudb

Rok za prejem končnih ponudb v Zakonu o javnem naročanju ni natančno določen, kakor tudi ni natančno določen v Direktivi 2004/18/ES, zato se smatra, da naročnik sam določi ustrezen rok, v katerem so ponudniki sposobni sestaviti končno ponudbo, na podlagi sprejete rešitve oziroma rešitev iz zaključenega dialoga.

3.4 POSTOPEK S POGAJANJI PO PREDHODNI OBJAVI

3.4.1 Izvedba postopka

Če naročnik v odprtem postopku, postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali v konkurenčnem dialogu ne dobi nobene sprejemljive ali nobene pravilne ponudbe, lahko izvede postopek s pogajanjem po predhodni objavi. Zakon o javnem naročanju v 28. členu določa, da se v tem primeru prvotno določene zahteve iz razpisne dokumentacije ne smejo bistveno spremeniti. Nikjer v Zakonu o javnem naročanju sicer ni natančno opredeljeno, kaj pomeni bistvena sprememba prvotnih zahtev razpisne dokumentacije, upošteva pa se, da se prvotne zahteve iz razpisne dokumentacije ne smejo omiliti do te mere, kjer bi se lahko izkazalo, da bi lahko v novem postopku ponudbe oddali tudi ponudniki, ki jih v prvotno izvedenem odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali konkurenčnem dialogu zaradi preostrogih zahtev ne bi mogli oddati, kot ugotavljajo Čampa et al. (2007, str. 138). Zakon o javnem naročanju v prvem odstavku 28. člena določa tudi, da lahko naročnik v postopek s pogajanjem po predhodni objavi povabi le ponudnike, ki so v predhodno izvedenem odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali konkurenčnem dialogu oddali formalno popolne, pravilne, primerne, vendar nesprejemljive ponudbe (torej ponudnike, ki so izpolnili zahteve iz 42. do 47. člena Zakona o javnem naročanju in katerih ponudbe so bile v skladu s formalnimi zahtevami, vezanimi na postopek oddaje ponudb). V tem primeru naročnik ne objavi Obvestila o naročilu, temveč le pošlje Povabilo k oddaji ponudbe ponudnikom, ki so v predhodno izvedenem odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali konkurenčnem dialogu predložili ponudbe, ki izpolnjujejo zgoraj navedene pogoje. Ponudbena cena v postopku s pogajanjem je lahko enaka ali nižja od ponudbene cene, ki jo je ponudnik predložil v predhodno izvedenem odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali konkurenčnem dialogu.

Naročnik lahko izvede oddajo javnega naročila po postopku s pogajanjem po predhodni objavi tudi v primeru, če zaradi narave naročila in z naročilom povezanih tveganj ne more predhodno oceniti vrednosti naročila.

Prvi odstavek 28. člena Zakona o javnem naročanju določa tudi, da lahko naročnik oddajo javnega naročila po postopku s pogajanjem po predhodni objavi izvede tudi v primeru, da gre za storitve kategorije 6 iz Seznama storitev A in intelektualnih storitev (na primer storitve, ki vključujejo izdelavo načrtov za gradnje), za katere ni mogoče natančno določiti predmeta javnega naročila zaradi značilnosti storitev in zato naročila ni mogoče oddati po odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti.

Javno naročilo se lahko izvede po tem postopku tudi v primeru javnih naročil gradenj, za gradnje, ki se izvajajo izključno zaradi raziskovanja, preskusov ali razvoja in ne zaradi ustvarjanja dobička iz te gradnje ali povrnitve stroškov raziskav in razvoja.

Zakon o javnem naročanju pa v nasprotju z Zakonom o javnih naročilih, kot sem že omenila, določa tudi, da lahko naročnik postopek s pogajanjem po predhodni objavi izvede tudi za vsa javna naročila, katerih vrednost je nižja od vrednosti iz prvega odstavka 12. člena Zakona o javnem naročanju (oziroma drugega člena Uredbe Komisije (ES) št. 1177/2009), torej nižja od 4.845.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV). V tem primeru bi lahko rekli, da se naročnik odloča med oddajo javnega naročila po odprtem postopku ali postopku s pogajanjem po predhodni objavi glede na njegove cilje. Prednost oddaje javnega naročila po postopku s pogajanjem po predhodni objavi je vsekakor v krajšem zakonsko predpisanem roku za oddajo ponudb (v primeru odprtega postopka vsaj 40 in v primeru postopka s pogajanjem po predhodni objavi vsaj 30 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu na Portal javnih naročil) ter možnosti neposrednih pogajanj v primeru prejetja nesprejemljivih ponudb. V primeru oddaje javnega naročila po odprtem postopku mora namreč naročnik v primeru, da prejme same nesprejemljive ponudbe (torej ponudbe, katerih ponudbena cena presega naročnikova zagotovljena sredstva oziroma ponudbe, katerih ponudbene cene so višje od cen, ki veljajo za predmet javnega naročila na trgu) najprej prekiniti oziroma zaključiti oddajo javnega naročila po odprtem postopku in začeti nov postopek oddaje javnega naročila po postopku s pogajanjem po predhodni objavi, pri čemer pa izgubi precej časa, katerega ponavadi naročniki nimajo na pretek.

3.4.2 Priprava razpisne dokumentacije

Razpisna dokumentacija za postopek s pogajanjem po predhodni objavi mora v skladu z drugim odstavkom 88. člena Zakona o javnem naročanju vsebovati vsaj:

- povabilo k oddaji ponudbe,
- navodila ponudnikom za pripravo ponudbe,
- pogoje, ki jih mora izpolnjevati ponudnik,
- opis predmeta naročila ali ciljev, ki jih želi doseči naročnik z izvedbo naročila,
- splošne pogoje pogodbe in
- elemente za pripravo predračuna z navodilom o izpolnitvi.

V splošnem bi lahko rekli, da je razpisna dokumentacija v postopku s pogajanjem po predhodni objavi zelo podobna razpisni dokumentaciji, ki se pripravi v primeru oddaje javnega naročila po odprtem postopku. Razpisna dokumentacija v postopku s pogajanjem po predhodni objavi mora dodatno vsebovati samo navedbo, ali bo naročnik postopek s pogajanjem opravil v eni ali več zaporednih fazah ter sam postopek oziroma protokol pogajanj.

3.4.3 Roki za oddajo ponudb

Rok za oddajo ponudb v postopku s pogajanjem po predhodni objavi je v skladu s 55. členom Zakona o javnem naročanju 30 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu. Dodatno pa 56. člen Zakona o javnem naročanju določa, da je mogoče iz razloga nujnosti ta rok skrajšati, in sicer na najmanj 15 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu v objavo oziroma najmanj 10 dni, če

je bila ta objava poslana na elektronski način (kar je od vzpostavitve Portala javnih naročil tudi edini način pošiljanja Obvestila o naročilu v Republiki Sloveniji) oziroma na najmanj 10 dni od datuma pošiljanja Povabila k oddaji ponudbe.

3.4.4 Povabilo k pogajanjem

Naročnik mora ali v razpisni dokumentaciji ali pa kasneje v Povabilu k pogajanjem določiti in navesti tudi protokol, po katerem bodo potekala pogajanja. Naročnik mora tako določiti elemente ponudbe, o katerih bodo potekala pogajanja. Določil naj bi tudi, ali bodo pogajanja potekala na zaprti seji z vsakim ponudnikom posebej, ali pa bodo vsi ponudniki pozvani na skupno sejo z naročnikom, kjer bodo na skupnem sestanku z vsemi ponudniki potekala pogajanja o ponudbeni ceni oziroma ostalih elementih ponudbe. Po vsakem krogu pogajanj (v kolikor je le-teh več) morajo ponudniki predložiti pisne končne ponudbe v skladu z doseženim na pogajanjih.

Naročnik mora seveda ves čas skrbeti in ustvarjati pogoje za enakopravno obravnavo ponudnikov in informacij ne sme posredovati udeležencem pogajanj na diskriminatoren način.

Povabilo k pogajanjem po predhodni objavi mora v skladu z 89. oziroma 87. členom Zakona o javnem naročanju vsebovati vsaj:

- datum objave in številko objave objavljenega Obvestila o naročilu,
- skrajni rok in naslov, na katerega morajo prispeti ponudbe ter jezik ali jezike, v katerem morajo biti sestavljene,
- navedbo sestavnih delov ponudbe, ki jih morajo priložiti ponudniki bodisi kot dodatek izjavam, ki so jih predložili v prvotni ponudbi ali kot dodatek informacijam v skladu s pogoji iz 44. in 45. člena Zakona o javnem naročanju,
- v kolikor merila za oddajo naročila niso navedena v Obvestilu o naročilu ali razpisni dokumentaciji, tudi navedbo le-teh in njihovo relativno pomembnost.

3.5 POSTOPEK S POGAJANJI BREZ PREDHODNE OBJAVE

3.5.1 Izvedba postopka

Zakon o javnem naročanju v 29. členu natančno določa pogoje, pod katerimi lahko naročnik izvede postopek oddaje javnega naročila po postopku s pogajanjem brez predhodne objave. Že na prvi pogled lahko posameznik ugotovi, da se lahko ta postopek izvede načeloma le v izjemnih primerih.

Naročnik lahko izvede postopek oddaje javnega naročila po postopku s pogajanjem brez predhodne objave v primeru, da v odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ne pridobi nobene ponudbe ali nobene primerne ponudbe oziroma prijave (izpolnjen mora biti tudi pogoj, da se prvotno določen predmet javnega naročila in vsebina razpisne dokumentacije

bistveno ne spremenita). Poleg tega mora naročnik poslati poročilo o razlogih za izvedbo tega postopka Komisiji, če le-ta tako zahteva. Ponudbena cena v postopku s pogajanjem ne sme biti višja od ponudbene cene, ki jo je ponudnik predložil v predhodno izvedenem odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti.

V skladu z 2. in 3. točko prvega odstavka 29. člena Zakona o javnem naročanju lahko naročnik izvede postopek s pogajanjem brez predhodne objave tudi v primeru, če lahko naročilo izpolni le določen ponudnik (zaradi tehničnih oziroma umetniških zahtev predmeta javnega naročila ali iz razlogov, ki so povezani z varovanjem izključnih pravic) ali v primeru, da je javno naročilo neizogibno potrebno oddati in ni mogoče spoštovati niti skrajšanih rokov, ki so predpisani za odprti postopek ali postopek s pogajanjem po predhodni objavi ali postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti (nujnost pomeni dejavnike, ki jih ni bilo mogoče predvideti in jih v nobenem primeru ni mogoče pripisati naročnikovemu ravnanju).

Naročnik lahko odda javno naročilo po postopku s pogajanjem brez predhodne objave tudi v primeru, če vrednost javnega naročila ne presega vrednosti, od katere dalje je potrebno objaviti javni razpis v Uradnem listu Evropske Unije, če lahko naročilo izpolni vnaprej znano končno število ponudnikov in pod pogojem, da enakopravno obravnava vse ponudnike ali v primeru, če naročnik v že začetem postopku javnega naročanja zaradi vloženega zahtevka za revizijo ne more pravočasno oddati javnega naročila, izvedba naročila pa je nujna tudi v tem obdobju, pod pogojem, da vrednost naročila ne presega vrednosti iz prvega odstavka 12. člena Zakona o javnem naročanju (oziroma drugega člena Uredbe Komisije (ES) št. 1177/2009) in na podlagi predhodnega soglasja ministrstva, pristojnega za finance. Naročnik pa lahko v tem primeru naročilo odda le za čas do sklenitve pogodbe na podlagi že začetega postopka.

V primeru izvedbe oddaje javnega naročila po postopku s pogajanjem brez predhodne objave v skladu s prvim odstavkom 29. člena Zakona o javnem naročanju (razen v primeru iz 1. točke), mora naročnik ministrstvo, pristojno za finance, pred začetkom postopka obvestiti o predmetu naročila, razlogih za uporabo tega postopka, vrednosti naročila, obdobju veljavnosti pogodbe in o gospodarskih subjektih, s katerimi se bo pogajal in uporabo postopka (v primeru iz 2. in 3. točke prvega odstavka 29. člena Zakona o javnem naročanju) tudi utemeljiti.

Zakon o javnem naročanju pa v četrtem, petem in šestem odstavku 29. člena navaja še dodatne primere, v katerih je mogoča uporaba postopka s pogajanjem brez predhodne objave za javna naročila blaga, storitev in gradenj.

3.5.2 Roki za prejem ponudb

Zakon o javnem naročanju ne določa, oziroma omejuje roka za prejem ponudb v postopku s pogajanjem brez predhodne objave, vendar pa v 90. členu določa, da mora naročnik določiti rok za prejem ponudb glede na razloge, iz katerih lahko uporabi postopek s pogajanjem brez predhodne

objave in glede na predmet naročila. Torej naročnik sam določi ustrezen rok, ki je primeren za pripravo in dostavo ponudb.

3.6 POSTOPEK ZBIRANJA PONUDB PO PREDHODNI OBJAVI

3.6.1 Izvedba postopka

Zakon o javnem naročanju skupne določbe postopka zbiranja ponudb po predhodni objavi navaja v 30. členu, medtem ko so posebne določbe navedene v 92., 93. in 94. členu. Zakon o javnem naročanju tako določa, da lahko naročnik postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi izpelje na enega izmed treh načinov:

1. Naročnik se lahko odloči, da bo postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi izvedel v eni fazi in sicer tako, da bo izmed prejetih ponudb izbral tisto ponudbo, ki bo najugodnejša glede na merila, ki jih je navedel v Obvestilu o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi v skladu z 61. členom Zakona o javnem naročanju in/ali razpisni dokumentaciji. V tem primeru se torej postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi ne razlikuje bistveno od odprtega postopka, edina vidnejša razlika je mogoče samo v tem, da lahko naročnik v postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi določi, da bo v samem postopku po pregledu ponudb in ugotovitvi sposobnosti ponudnikov neposredno izvedel pogajanja o elementih ponudbe, ki jih bo predhodno navedel v Obvestilu o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi v skladu z 61. členom Zakona o javnem naročanju in/ali razpisni dokumentaciji.
2. V kolikor se naročnik odloči, da bo postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi izvedel v dveh fazah, le-to opravi tako, da v prvi fazi ugotovi in izbere prijavitelje, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje, ki jih je naročnik navedel v Obvestilu o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi v skladu z 61. členom Zakona o javnem naročanju in/ali razpisni dokumentaciji in jih v drugi fazi povabi k oddaji ponudbe ali pa v prvi fazi s prijavitelji opravi dialog z namenom oblikovanja končne razpisne dokumentacije in ugotovi, kateri od njih izpolnjujejo zahtevane pogoje, v drugi fazi pa le-te povabi k oddaji ponudbe na podlagi končne razpisne dokumentacije. Lahko bi rekli, da je prvi postopek zelo podoben postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, drugi pa na zelo poenostavljen način konkurenčnemu dialogu.
3. Naročnik pa ima pri oddaji javnega naročila po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi možnost tudi, da po zaključenem pregledu in ocenjevanju ponudb izbere najugodnejšo ponudbo oziroma ponudnike in z njimi sklene okvirni sporazum.

3.6.2 Priprava razpisne dokumentacije

Naročniku ni potrebno posebej pripraviti razpisne dokumentacije za oddajo javnega naročila po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi, v kolikor v Obvestilu o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi v skladu z 61. členom Zakona o javnem naročanju označi, da je Obvestilo o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi v skladu z 61. členom Zakona o javnem naročanju hkrati tudi razpisna dokumentacija. V kolikor pa se naročnik odloči pripraviti tudi razpisno dokumentacijo, mora le-ta vsebovati vsaj pogoje, ki bodo sestavni del pogodbe o izvedbi naročila v obsegu, kot je to primerno glede na način izvajanja postopka.

3.6.3 Roki za prejem ponudb

Zakon o javnem naročanju ne določa posebej minimalnega roka, ki ga lahko določi naročnik za oddajo ponudb v postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi. Zakon o javnem naročanju naročniku nalaga le, da mora določiti takšen rok za oddajo ponudb, ki omogoča gospodarskemu subjektu pripravo popolne ponudbe ter da lahko, v primeru, da se mu le-to zdi primerno, rok za oddajo ponudb tudi ustrezno podaljša. Verjetno pa je smiselno gospodarskemu subjektu omogočiti oziroma določiti vsaj tako dolg rok za oddajo ponudb od objave Obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi v skladu z 61. členom Zakona o javnem naročanju na Portalu javnih naročil, ki mu omogoča pritožbo na razpisno dokumentacijo v zakonsko predpisanem roku (torej 10 dni po dostopnosti razpisne dokumentacije/objavi Obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb po predhodni objavi v skladu s 61. členom Zakona o javnem naročanju).

3.7 POSTOPEK ZBIRANJA PONUDB

3.7.1 Izvedba postopka

Postopek zbiranja ponudb po Zakonu o javnem naročanju lahko primerjamo z oddajo javnih naročil malih vrednosti po Zakonu o javnih naročilih. Razlika med obema postopkoma je v tem, da je postopek zbiranja ponudb po Zakonu o javnem naročanju manj formaliziran in naročniku omogoča bolj proste roke pri oddaji javnega naročila po tem postopku. Zakon o javnem naročanju v 24. členu določa le, da mora biti v primeru oddaje javnega naročila po postopku zbiranja ponudb vrednost javnega naročila v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali višja od 10.000 EUR in nižja od 40.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) oziroma v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 20.000 EUR in nižja od 80.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) ter da mora naročnik pisno obrazložiti in dokumentirati izbiro najugodnejše ponudbe in ponudnika in pri tem spoštovati temeljna načela javnega naročanja. Zakon o javnem naročanju pa naročniku nalaga še, da mora k predložitvi ponudbe v postopku zbiranja ponudb pozvati najmanj tri ponudnike, če je na relevantnem trgu zadostno število ponudnikov.

3.7.2 Roki za prejem ponudb

Zakon o javnem naročanju ne določa minimalnega roka za oddajo ponudb po postopku zbiranja ponudb, so pa nekatere smernice glede primerne roka za oddajo ponudb v primeru oddaje javnega naročila po postopku zbiranja ponudb podane na Portalu javnih naročil, in sicer mora biti le-ta primeren glede na predmet naročila (ne krajši od tri dni, priporoča pa, da je rok pet do osem dni). Na Portalu javnih naročil je zapisano tudi, da je lahko rok v nujnih primerih tudi krajši.

3.7.3 Objavljanje Obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb

Zakon o javnem naročanju določa, da naročniku v primeru oddaje javnega naročila po postopku zbiranja ponudb ni potrebno objaviti Obvestila o naročilu po postopku zbiranja ponudb.

Vlada Republike Slovenije pa je dne 02.04.2009 na 20. redni seji sprejela sklep, s katerim je ministrstvom, vladnim službam in organom v sestavi med drugim naložila, da z namenom povečanja transparentnosti in konkurenčnosti javnih naročil državne uprave vsa javna naročila, ki jih oddajo v postopkih zbiranja ponudb v skladu s točko A) drugega odstavka 24. člena Zakona o javnem naročanju objavljajo na svojih spletnih straneh. Na Portal javnih naročil pa so med obrazce za objavljanje vključili tudi Obrazec za javna naročila po postopku zbiranja ponudb (mala naročila) ter podali posebna navodila glede izpolnjevanja le-tega.

4 ANALIZA JAVNIH NAROČIL V REPUBLIKI SLOVENIJI ZA LETO 2007 GLEDE NA VRSTO IZVEDENEGA POSTOPKA

V skladu s 106. členom Zakona o javnem naročanju mora ministrstvo, pristojno za finance vsako leto pripraviti statistično poročilo o oddanih javnih naročilih v Republiki Sloveniji.

Število oddanih naročil v letu 2007 glede na izvedeni postopek je razvidno iz tabele 2.

Tabela 2: Število oddanih naročil v letu 2007 glede na vrsto izvedenega postopka

VRSTA POSTOPKA	ŠTEVILO ODDANIH NAROČIL	ODSTOTEK ODDANIH NAROČIL (v %)
<i>Odprti postopek</i>	<i>1.842</i>	<i>51,47</i>
<i>Postopek zbiranja ponudb po predhodni objavi</i>	<i>695</i>	<i>19,42</i>

se nadaljuje

nadaljevanje

VRSTA POSTOPKA	ŠTEVILO ODDANIH NAROČIL	ODSTOTEK ODDANIH NAROČIL (v %)
<i>Postopek s pogajanji brez predhodne objave</i>	516	14,42
<i>Postopek s predhodnim ugotavljanjem splosobnosti</i>	449	12,55
<i>Postopek s pogajanji po predhodni objavi</i>	67	1,87
<i>Konkurenčni dialog</i>	8	0,22
<i>Javni natečaj</i>	2	0,05

Vir: Republika Slovenija, Ministrstvo za finance: Statistično poročilo o javnih naročilih oddanih v letu 2007.

V letu 2007 je bil najpogostejše izveden postopek javnega naročanja, tako kot tudi že leta poprej, odprti postopek in sicer v kar 51,47% primerov. V Statističnem poročilu o javnih naročilih oddanih v letu 2007 (2009, str. 24) pa Ministrstvo za finance ugotavlja, da je bil postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti izveden v precej manjšem obsegu kot leta prej in sicer v le 12,55% primerov, medtem, ko je bil v letu 2005 uporabljen v 41,81% ter v letu 2006 v 40,85% primerov.

Povečala pa se je uporaba postopka zbiranja ponudb po predhodni objavi, ki je bil uporabljen v 19,42% primerov oziroma 695-krat v letu 2007. Po pogostosti uporabe nato sledijo postopek s pogajanji brez predhodne objave, ki je bil uporabljen 516-krat, postopek s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, ki je bil, kot že rečeno, uporabljen v 12,55% primerov ter postopek s pogajanji po predhodni objavi, ki je bil uporabljen 67-krat. Najmanj je bilo v letu 2007 izvedenih konkurenčnih dialogov (8-krat) ter natečajev (2-krat).

V Statističnem poročilu o javnih naročilih oddanih v letu 2007 (2009, str. 25) ugotavljajo, da je v letu 2007 porazdelitev postopkov odstopala od ustaljenih trendov v preteklih letih. Medtem, ko je močno upadla uporaba postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, se je še dodatno povečala uporaba odprtega postopka. Po mnenju Ministrstva za finance so te spremembe trendov v uporabljenih postopkih spodbudne, saj se je tako povečala transparentnost in konkurenčnost javnih naročil zaradi bolj pogostega objavljanja obvestil na Portalu javnih naročil. Zaskrbljujoče je lahko le dvakratno povečanje deleža postopka s pogajanji brez predhodne objave, ki pomeni

neposredno oddajo javnega naročila brez odpiranja konkurence. Ministrstvo za finance tako v Statističnem poročilu javnih naročil oddanih v letu 2007 (2009, str. 25) tako opozarja, da posamezni naročniki zelo široko tolmačijo pogoje za izvedbo postopka s pogajanjem brez predhodne objave, zato bi bilo smotno povečati vlogo nadzornih organov.

Do pisanja tega diplomskega dela še ni bilo izdano Statistično poročilo o javnih naročilih v letu 2008, čeprav bi ga morala vlada že najkasneje do 31. oktobra 2009 posredovati Komisiji v skladu s četrtem odstavkom 106. člena Zakona o javnem naročanju.

5 MEJNE VREDNOSTI ZA OBJAVE

Zakon o javnem naročanju v 12. členu določa mejne vrednosti za posredovanje Obvestila o naročilu Uradnemu listu Evropske Unije in Portalu javnih naročil. Meje vrednosti so bile nato popravljene v Sklepu o objavi višin mejnih vrednosti za postopke javnega naročanja in Uredbi Komisije (ES) št. 1177/2009. Naročnik mora tako obvezno poslati Obvestilo o naročilu na Portal javnih naročil za javna naročila, katerih vrednost je v primeru naročanja blaga in storitev enaka ali večja od 40.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) oziroma v primeru naročanja gradenj enaka ali višja od 80.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV). V primeru javnih naročil blaga ali storitev manjših od 40.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV) oziroma gradenj, katerih vrednost je manjša od 80.000 EUR brez davka na dodano vrednost (DDV), naročniku ni potrebno objaviti Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil. Za vsa ostala naročila pa mora naročnik objaviti Obvestilo o naročilu na Portalu javnih naročil oziroma Uradnem listu Evropske Unije (odvisno od vrednosti javnega naročila), kot je razvidno iz Tabele 3.

Tabela 3: Mejne vrednosti javnih naročil za objave²:

Vrsta javnega naročila	Vrednost javnega naročila (brez davka na dodano vrednost (DDV)) in obveznost pošiljanja Obvestila o naročilu na Portal javnih naročil oziroma Uradni list Evropske Unije
GRADNJE	Vrednost javnega naročila manjša od 80.000 EUR – objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije ni potrebna
	Vrednost javnega naročila med 80.000 EUR in 4.845.000 EUR – obvezna objava na Portalu javnih naročil
	Vrednost javnega naročila enaka ali višja od 4.845.000 EUR – obvezna objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije
STORITEV	Vrednost javnega naročila manjša od 40.000 EUR – objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije ni potrebna
	Vrednost javnega naročila med 40.000 EUR in 125.000 EUR (če storitve naročajo naročniki iz Seznama naročnikov, ki so državni organi in njihovi organi v sestavi ter lokalne skupnosti, ki so organi Republike Slovenije in njihovi organi v sestavi) – obvezna objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil
	Vrednost javnega naročila med 40.000 EUR in 193.000 EUR (če storitve naročajo drugi naročniki po Zakonu o javnem naročanju in za javna naročila, ki jih odda kateri koli naročnik v zvezi s kategorijami 8 iz Seznama storitev A, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada, elektronskimi komunikacijskimi sredstvi kategorije 5, katerih postavke v nomenklaturi CPV so enakovredne referenčnim številkam CPC 7524, 7525 in 7526, in/ali storitvami iz Seznama storitev B, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada) – obvezna objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil
	Vrednost javnega naročila enaka ali višja od 125.000 EUR (če storitve naročajo naročniki iz Seznama naročnikov, ki so državni organi in njihovi organi v sestavi ter lokalne skupnosti, ki so organi Republike Slovenije in njihovi organi v sestavi) oziroma vrednost javnega naročila enaka ali višja od 193.000 EUR (če

se nadaljuje

² 1. januarja 2008 je začela veljati Uredba Komisije (ES) št. 1422/2007, ki spreminja Direktivi 2004/17/ES in 2004/18/ES in je spremenila vrednosti, nad katerimi je potrebno objaviti Obvestilo o naročilu v Uradnem listu Evropske Unije. Zakon o javnem naročanju teh sprememb še ni vseboval, so se pa te spremembe implementirale s sprejetjem Sklepa o objavi višin mejnih vrednosti za postopke javnega naročanja (Ur.l. RS, št. 34/2008). V skladu z Uredbo Komisije (ES) št. 1177/2009 z dne 30. novembra 2009 o spremembi direktiv 2004/17/ES, 2004/18/ES in 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede njihovih pragov uporabe za postopke za oddajo naročil pa so bile mejne vrednosti ponovno spremenjene. V tabeli so zajete nove vrednosti skladno s Uredbo Komisije (ES) št. 1177/2009 z dne 30. novembra 2009 o spremembi direktiv 2004/17/ES, 2004/18/ES in 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede njihovih pragov uporabe za postopke za oddajo naročil.

nadaljevanje

Vrsta javnega naročila	Vrednost javnega naročila (brez davka na dodano vrednost (DDV)) in obveznost pošiljanja Obvestila o naročilu na Portal javnih naročil oziroma Uradni list Evropske Unije
	storitve naročajo drugi naročniki po Zakonu o javnem naročanju in za javna naročila, ki jih odda kateri koli naročnik v zvezi s kategorijami 8 iz Seznama storitev A, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada, elektronskimi komunikacijskimi sredstvi kategorije 5, katerih postavke v nomenklaturi CPV so enakovredne referenčnim številkam CPC 7524, 7525 in 7526, in/ali storitvami iz Seznama storitev B, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada) – obvezna objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije
BLAGO	Vrednost javnega naročila manjša od 40.000 EUR – objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije ni potrebna
	Vrednost javnega naročila med 40.000 EUR in 125.000 EUR (če blago naročajo naročniki iz Seznama naročnikov, ki so državni organi in njihovi organi v sestavi ter lokalne skupnosti, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada, ki so organi Republike Slovenije in njihovi organi v sestavi in naročniki s področja obrambe, če je predmet naročila blago iz Seznama blaga, ki ga naročajo naročniki na področju obrambe, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada) – obvezna objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil
	Vrednost javnega naročila med 40.000 EUR in 193.000 EUR (če blago naročajo drugi naročniki po Zakonu o javnem naročanju, in če naročajo blago naročniki s področja obrambe, ki jih ni na Seznamu blaga) – obvezna objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil
	Vrednost javnega naročila enaka ali večja od 125.000 EUR (če blago naročajo naročniki iz Seznama naročnikov, ki so državni organi in njihovi organi v sestavi ter lokalne skupnosti, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada, ki so organi Republike Slovenije in njihovi organi v sestavi in naročniki s področja obrambe, če je predmet naročila blago iz Seznama blaga, ki ga naročajo naročniki na področju obrambe, ki je priloga uredbe, ki jo izda vlada) oziroma vrednost javnega naročila enaka ali višja od 193.000 EUR (če blago naročajo drugi naročniki po Zakonu o javnem naročanju, in če naročajo blago naročniki s področja obrambe, ki jih ni na Seznamu blaga) – obvezna objava Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije

Vir: Zakon o javnem naročanju (Ur.l. RS, št. 128/2006, 16/2008); Sklep o objavi višin mejnih vrednosti za postopke javnega naročanja (Ur.l. RS, št. 34/2008); Uredba Komisije (ES) št. 1177/2009 z dne 30. novembra 2009 o spremembi direktiv 2004/17/ES, 2004/18/ES in 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede njihovih pragov uporabe za postopke za oddajo naročil.

Mužina et al. (2007, str. 119) pa posebej opozarjata na potrebo presoje ocenjene vrednosti pri oddaji javnega naročila po sklopih. Upošteva se skupna ocenjena vrednost vseh sklopov, torej, če

je skupna vrednost sklopov enaka ali višja od mejne vrednosti, od katere dalje je potrebno objaviti javno naročilo v Uradnem listu Evropske Unije, se za oddajo vsakega posameznega sklopa uporabljajo določbe Zakona o javnem naročanju, ki veljajo za naročila, katerih vrednost je enaka ali višja od mejne vrednosti, od katere dalje je potrebno objaviti javno naročilo v Uradnem listu Evropske Unije.

Pomembno je poudariti, kot opozarjajo tudi Čampa et al. (2007, str. 128), da mora naročnik v primeru, če se med izvajanjem javnega naročila kadarkoli ugotovi, da njegova vrednost presega katero od mejnih vrednosti iz Zakona o javnem naročanju, javno naročilo prekiniti in začeti nov postopek, skladno z določbami Zakona o javnem naročanju. Pri tem pa opozarjajo tudi, da je zahteva zakonodajalca s praktičnega vidika nekoliko nerodna, saj zakonodajalec svoje zahteve ni vezal le do vključno faze izbire najugodnejšega ponudnika, temveč zahtevo razteza na termin "kadarkoli v postopku", iz česar lahko sklepamo, da bo moral naročnik postopek prekiniti tudi v fazi njegovega izvajanja, saj se javno naročilo konča šele z njegovo celotno realizacijo.

6 DOPUSTNO DOPOLNJEVANJE PONUDB V SKLADU Z 78. ČLENOM ZAKONA O JAVNEM NAROČANJU

Zakon o javnih naročil, ki je urejal področje javnega naročanja do konca leta 2006, kot že rečeno, možnosti dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb ni dopuščal. Vseboval je sicer določbo, da je lahko naročnik od ponudnikov zahteval dopolnitev ali pojasnitev dokumentov, ki so jih že predložili, izrecno pa prepovedoval zahtevati, dovoliti ali ponuditi kakršnokoli spremembo vsebine ponudbe. Tako je prihajalo do situacij, ko je moral naročnik kot nepravilno izločiti kvalitetno ponudbo uglednega ponudnika zgolj zaradi neznatnih in nepomembnih formalnih napak, kot na primer, če ponudnik ni parafiral vseh strani ponudbene dokumentacije kljub izrecni zahtevi naročnika v razpisni dokumentaciji.

Zakon o javnem naročanju je v 78. členu uvedel najbolj bistveno spremembo oziroma novost v primerjavi z Zakonom o javnih naročilih, in sicer možnost dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb. Zakon o javnem naročanju tako določa, da lahko naročnik, sam ali na predlog gospodarskega subjekta (torej ponudnika), ugotovi, da je ponudba formalno nepopolna in mora dopustiti in omogočiti dopolnitev take ponudbe. Seveda pa Zakon o javnem naročanju določa tudi omejitve, v primeru katerih je dopolnitev ponudbe dopustna.

Naročnik tako lahko dopolnitev ponudbe zahteva le v primeru, če določenega dejstva ne more sam preveriti, ponudnika pa ne sme pozvati k spremembi cene in ponudbe v okviru meril ter tistega dela ponudbe, ki se veže na tehnične specifikacije predmeta javnega naročila oziroma tistih elementov ponudbe, ki bi lahko vplivali na drugačno razvrstitev njegove ponudbe glede na ostale ponudbe.

Formalno nepopolna ponudba je v skladu s 17. točko prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju definirana kot ponudba, ki je nepopolna v delih, ki ne vplivajo na njeno razvrstitev glede na merila.

Zakon o javnem naročanju pa pušča odprto vprašanje, do kakšne mere se lahko določeno dopolnitev ponudbe smatra kot dopustno glede na določila Zakona o javnem naročanju. Pri zelo skrajni in široki interpretaciji bi lahko celo sklepali, da mora ponudnik predložiti le list papirja, na katerem bo navedena ponudbena cena in opis predmeta, vse ostale ponudbene dokumente pa bi predložil po pozivu naročnika k dopolnitvi ponudbe. Mogoče takšen sistem, v katerem bi ponudniki fiksno, nesporno in nespremenljivo ponudili bistvene dokumente oziroma elemente ponudbe, omogočena pa bi bila široka dopustitev odpravljanja formalnih pomanjkljivosti in pojasnjevanje brez dodatnih omejitev, sploh ne bi bil tako zelo neprimeren. Takšen sistem tudi ne bi vplival na enakopravnost ponudnikov in tako ne bi kršil splošnih načel Zakona o javnem naročanju, če bi bila možnost dopolnjevanja in pojasnjevanja ponudb dana vsem ponudnikom na enak način in v enakem obsegu.

Seveda pa se je v letih od vstopa Zakona o javnem naročanju v veljavo, izoblikovala praksa na področju dopustnega dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb. Zakon o javnem naročanju že v drugem odstavku 78. člena nedvoumno zapiše, da ponudnik ne sme spreminjati svoje cene in ponudbe v okviru meril ter tistih delov ponudbe, ki se veže na tehnične specifikacije predmeta javnega naročila oziroma tistih elementov ponudbe, ki lahko ali bi lahko vplivali na drugačno razvrstitev njegove ponudbe glede na ostale ponudbe. Zakon o javnem naročanju pa v 17. točki prvega odstavka 2. člena določa tudi, da ponudba ni formalno nepopolna, če gre za nebistveno formalno pomanjkljivost. Zakon o javnem naročanju sicer ne definira, katere pomanjkljivosti je mogoče uvrstiti med nebistvene, torej je potrebno (ne)bistvenost ugotavljati v vsakem postopku posebej, verjetno pa lahko sklepamo, da se kot nebistvene štejejo predvsem nepomembne pomanjkljivosti v zvezi z obličnostjo ponudbe, parafami, pomanjkljivo označenimi stranmi, vpisi ponudbenih besedil nad ali pod za to predvidenim mestom ipd. S to določbo je torej Zakon o javnem naročanju odpravil možnost formalističnega izločanja ponudb zaradi "tipkarskih napak", ki je bila pri ocenjevanju ponudb v skladu z Zakonom o javnih naročilih zelo pogosta.

Na podlagi navedenega lahko tako razumemo, da je dopolnjevanje dopuščeno le v okviru preverjanja in pojasnjevanja, ne pa tudi spreminjanja ponudbe. Ponudniki torej lahko pojasnijo določene pomanjkljivosti, ki iz ponudbe niso razvidne ter dopolnjujejo ponudbe z manjkajočimi dokumenti, ki jih je naročnik zahteval, vendar mora biti pri tem iz ponudbe razvidno oziroma morajo obstajati dokazi, da takšne dokumente ponudnik ima in jih je samo "pozabil" predložiti v ponudbi.

6.1 Praksa Državne revizijske komisije na področju dopustnosti dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb

Ugotovimo lahko, da je starejša praksa Državne revizijske komisije sledila široki razlagi oziroma dopuščanju dopolnjevanja ponudbene dokumentacije. Tako je v sklepu št. 018-192/2007 v primeru, ko ponudnik ni predložil zahtevane bančne garancije za resnost ponudbe v zahtevani obliki in višini, odločila, da garancija za resnost ponudbe ne predstavlja dokumenta, ki bi lahko kakorkoli vplival na razvrstitev ponudbe glede na merila. Ugotovila je tudi, da je bilo tolmačenje vlagatelja Zahtevka za revizijo napačno, ko je trdil, da se bančna garancija ne sme naknadno predložiti iz razloga, ker se le-ta ne veže na obstoj določenega konkretnega časovnega obdobja ter izpolnitve določenega obdobja, temveč je pogoj izpolnjen šele v trenutku, ko ponudnik bančno garancijo prejme in z njo razpolaga. Državna revizijska komisija je v tem primeru poudarila, da Zakon o javnem naročanju v zvezi z institutom formalno nepopolne ponudbe ne zahteva, da se lahko ponudba kot formalno nepopolna dopolni zgolj v tistih delih, v katerih ponudnik izpolnjuje zahteve in pogoje že ob sestavi/podpisu/predložitvi ponudbe.

V novejšem času pa je Državna revizijska komisija v sklepu 018-163/2008 ugotovila in opozorila, da lahko o formalni pomanjkljivosti govorimo le v primeru, če ponudnik določeno zahtevo iz razpisne dokumentacije, ki se ne nanaša na merilo ali tehnične specifikacije oziroma ne vpliva na razvrstitev ponudbe, v trenutku poteka roka za predložitev ponudbe vsebinsko že izpolnjuje in je to iz ponudbene dokumentacije (vsaj deloma) že razvidno, vendar iz v ponudbi predloženih formalnih dokazil tega ni mogoče nedvoumno ugotoviti, ker so dokazila nepopolna, nejasna ali manjkajoča. Ponudnik oziroma ponudba morata vsebinsko izpolnjevati pogoje, in sicer po naravi stvari ter glede na specifičnost postopka oddaje javnega naročila že v trenutku poteka roka za predložitev ponudb, sicer bi bila stroga pravila javnega naročanja v zvezi s pravočasnostjo ponudb in zavrnitvijo nepravočasnih ponudb popolnoma brezpredmetna. Državna revizijska komisija je v istem sklepu zaključila tudi, da se lahko naknadno dopolnjevanje formalno nepopolne ponudbe ob omejitvah, ki jih določa Zakon o javnem naročanju, nanaša le na formalne (in ne vsebinske) nepopolnosti in le na tiste primere, ko ponudnik določeno zahtevo sicer v trenutku predložitve ponudbe vsebinsko izpolnjuje, vendar pa iz ponudbenih dokumentov, ki naj bi izpolnjevanje te zahteve dokazovali in katerih predložitev je v razpisni dokumentaciji zahteval naročnik, to ni jasno razvidno. Če je nasprotno iz ponudbenih dokumentov jasno razvidno, da ponudnik določene zahteve v trenutku poteka roka za predložitev ponudbe ni izpolnjeval, naknadno dopolnjevanje ponudbe s kasneje nastalimi dejstvi ni dopustno.

Iz navedenega je mogoče sklepati nekatera pravila oziroma omejitve v zvezi z dopustnostjo dopolnjevanja ponudb. Ponudnik bi moral tako v ponudbi predložiti vse zahtevane dokumente, iz katerih mora biti vsaj deloma že razvidno izpolnjevanje pogojev; dopustno je le njihovo dopolnjevanje ali pojasnjevanje, če so posamezni dokumenti nejasni ali nepopolni. Naknadno dopolnjevanje ponudbe tudi ni dopustno s kasneje nastalimi dejstvi, če je že iz ponudbenih dokumentov jasno razvidno, da ponudnik določene zahteve v trenutku poteka roka za predložitev

ponudbe ni izpolnjeval. Nadalje lahko zaključimo, da manjkajoče dokumentacije ni dopustno naknadno predložiti, razen če gre le za posamezna potrdila znotraj določenega že obstoječega ponudbenega sklopa (torej če je iz ponudbene dokumentacije razvidno, da ti dokumenti obstajajo, in jih je ponudnik le pozabil predložiti v ponudbi), torej, da je dopolnjevanje dopustno le v primeru, če se nanaša na dejstva, ki so v trenutku poteka roka za predložitev ponudb že obstajala, pa to iz ponudbenih dokumentov ni bilo jasno razvidno.

Državna revizijska komisija je v sklepu 018-195/2008 tudi že odločala o dopustnosti oziroma nedopustnosti večkratnega pozivanja istega ponudnika k enaki dopolnitvi ponudb. Državna revizijska komisija je zaključila, da mora naročnik ponudnika, ki v zahtevanemu roku, ki ga je določil naročnik, ponudbe ni ustrezno dopolnil, takšnega ponudnika izločiti iz nadaljnjega ocenjevanja, kot določa prvi odstavek 78. člena Zakona o javnem naročanju in ga ne sme ponovno pozvati k predložitvi ustreznih dokumentov za izpolnjevanje enakega pogoja.

7 ODDAJA JAVNEGA NAROČILA

7.1 Odločitev o oddaji naročila

Zakon o javnem naročanju določila oziroma postopke oddaje javnega naročila oziroma pošiljanja odločitve o oddaji naročila določa v 79. členu. Prvi odstavek 79. člena Zakona o javnem naročanju tako najprej določa, da mora naročnik po pregledu in ocenjevanju ponudb sprejeti odločitev o oddaji naročila v razumnem roku (kot začetek roka lahko štejemo rok za predložitev ponudb, v postopku s pogajanjem pa po prejemu zadnje ponudbe, na podlagi katere bo naročnik odločil o izbranem ponudniku), ki ne sme biti daljši od 60 dni. Rok je mogoče šteti le pri odločitvi, ko naročnik izbere najugodnejšega ponudnika, torej pri oddaji naročila, za usposobljenost v prvi fazi postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti pa ta rok smiselno ne velja, saj ne gre za odločitev o izbiri. Zakon o javnem naročanju naprej v istem odstavku 79. člena določa tudi, da mora naročnik svojo odločitev obrazložiti in navesti razloge in ugotovitve zanj ter o svoji odločitvi ponudnike obvestiti pisno po pošti, faksu ali z elektronskimi sredstvi.

Zakon o javnem naročanju nadalje v drugem odstavku 79. člena določa, da lahko naročnik na pisno opozorilo ponudnika, vloženo v petih dneh od dneva prejema odločitve o oddaji naročila, po predhodni utemeljenosti svojo odločitev spremeni in sprejme novo. Od dneva prejema nove odločitve o oddaji naročila teče rok za vložitev zahtevka za revizijo. Smatra se lahko, da v kolikor se zahtevek ponudnika veže izključno na spremembo odločitve, in se nikakor ne more smatrati kot Zahtevek za revizijo, in v kolikor se naročnik odloči, da svoje odločitve ne spremeni, ponudniku sploh ni potrebno pošiljati odgovora na pisno opozorilo in se torej rok za vložitev zahtevka za revizijo ne šteje na novo. Določba omogoča spremembo odločitve naročnika šele na podlagi pisnega opozorila ponudnika, ne more pa naročnik odločitve spremeniti, če bi sam spoznal tako napako.

V skladu s tretjim odstavkom Zakona o javnem naročanju lahko ponudnik ob izpolnjevanju določenih pogojev od naročnika zahteva dodatno obrazložitev odločitve o oddaji naročila. Ponudnik lahko zahteva dodatno obrazložitev odločitve o oddaji naročila v kolikor odločitev o oddaji naročila ne vsebuje razlogov za zavrnitev ponudbe ponudnika, ki ni bil izbran in prednosti sprejete ponudbe v razmerju do ponudnika, ki ni bil izbran. Ponudnik mora zahtevo za dodatno obrazložitev odločitve o oddaji naročila vložiti najkasneje v petih dneh od dneva prejema naročnikove odločitve o oddaji naročila in v njej jasno navesti, o čem mora naročnik podati obrazložitev. V kolikor zahteva ni obrazložena, naročnik ponudnika pozove, da jo v roku, ki ga določi naročnik, dopolni in v kolikor ponudnik tega ne stori, naročnik zahtevo za dodatno obrazložitev zavrže. Naročnik mora poslati ponudniku dodatno obrazložitev odločitve oziroma zavrženje zahteve v petih dneh, od dneva prejema dodatne obrazložitve odločitve o oddaji naročila pa teče rok za vložitev zahtevka za revizijo, skladno z Zakonom o reviziji postopkov javnega naročanja (torej deset dni).

Državna revizijska komisija je v sklepu 018-200/2008 že odločila, da je dodatna obrazložitev odločitve o oddaji naročila materialni akt naročnika v postopku oddaje javnega naročila, katerega namen je seznaniti ponudnika z razlogi za zavrnitev njegove ponudbe in mu pojasniti prednosti izbrane ponudbe. Ponudnik ima možnost, da na podlagi podatkov iz dodatne obrazložitve oceni, ali je bil postopek oddaje javnega naročila izpeljan v skladu s pravili javnega naročanja in razpisno dokumentacijo ali pa je mogoče naročniku v postopku oddaje javnega naročila očitati določene kršitve, zaradi katerih se odloči, da bo zahteval pravno varstvo z vložitvijo zahtevka za revizijo. Dodatna obrazložitev odločitve o oddaji naročila ima zato tudi določene procesne učinke. Po eni strani je namreč vsebina zahtevka za pravno varstvo odvisna tudi od razlogov, ki jih je naročnik navedel v dodatni obrazložitvi, po drugi strani pa od prejema dodatne obrazložitve teče procesni prekluzivni rok, v katerem mora biti vložen zahtevek za revizijo. Državna revizijska komisija je tako iz zgoraj navedenih razlogov sklenila, da mora naročnik tudi v primeru, ko meni, da je že v odločitvi o oddaji naročila navedel vse podatke iz tretjega odstavka 79. člena Zakona o javnem naročanju, obravnavati vlagateljevo vlogo za izdajo dodatne obrazložitve odločitve o oddaji naročila. Prejem takšne naročnikove odločitve je namreč neposredno povezan s pravico do uveljavljanja učinkovitega pravnega varstva v postopkih oddaje javnih naročil ne samo s stališča njene vsebine, pač pa tudi s stališča procesnih učinkov, ki jih ima vložitev zahteve za izdajo dodatne obrazložitve (in posledično izdaja naročnikove odločitve v zvezi z njo) na potek roka za vložitev revizijskega zahtevka.

Zadnji, četrti odstavek 79. člena Zakona o javnem naročanju pa določa, da sme naročnik zavrniti zahtevo za dodatno obrazložitev odločitve delno ali v celoti, če bi bilo lahko razkritje takih podatkov v nasprotju s predpisi ali bi lahko s tem razkril poslovno skrivnost ponudnika ali če bi lahko sporočeni podatki vplivali na pošteno konkurenco med ponudniki ali drugimi udeleženci v postopku, skladno z določili Zakona o javnem naročanju o varstvu podatkov.

7.2 Prekinitev postopka in zavrnitev vseh ponudb

Zakon o javnem naročanju naročniku v drugem odstavku 80. člena dopušča možnost prekinitve postopka javnega naročanja v katerikoli fazi oddaje javnega naročila (tako po sprejemu sklepa o začetku postopka in pred objavo, po objavi Obvestila o naročilu, v času teka roka za prejem ponudb, po prejemu in odpiranju ponudb, vendar pred odločitvijo in izdajo odločitve o oddaji naročila, po izdaji odločitve o oddaji naročila, pred samo sklenitvijo pogodbe), v tretjem odstavku istega člena pa možnost zavrnitve vseh prejetih ponudb.

Čampa et al. (2007, str. 299) ugotavljajo, da Zakon o javnem naročanju v primeru prekinitve eksplicitno ne zahteva priprave poročila o tem ali obveščanje ponudnikov, menijo pa, da mora naročnik ravnati odvisno od tega, v kateri fazi pride do prekinitve, pri čemer mora upoštevati tudi možne posledice.

O zavrnitvi vseh ponudb mora naročnik takoj pisno obvestiti ponudnike in navesti razloge, zaradi katerih ni izbral nobene ponudbe ali o svoji odločitvi, da začne nov postopek ter obvestiti vlado oziroma svoj nadzorni organ. Takšno odločitev mora naročnik tudi objaviti na Portalu javnih naročil in posledično v primeru javnih naročil, katerih vrednost presega mejno vrednost iz 12. člena Zakona o javnem naročanju oziroma njegovih popravkov, tudi v Uradnem listu Evropske Unije. V tem primeru mora naročnik obvestiti tudi Komisijo, kar se zdi precej stroga zahteva, predvsem v primeru, v katerem naročnik upravičeno zavrne vse ponudbe, ker so le-te nepravilne, neprimerne ali nesprejemljive, torej nepopolne. Zahteva po obveščanju Komisije pa se zdi mogoče nekoliko bolj razumljiva v primeru, da naročnik zavrne vse ponudbe, čeprav so popolne, ker v postopku ni sodeloval določen ponudnik ali ker želi na ta način podaljšati pogodbeno razmerje s prejšnjim izvajalcem ali podobno.

7.3 Preveritev ponudbe

Zakon o javnem naročanju v 77. členu na novo uvaja zahtevo po preveritvi obstoja in vsebine podatkov iz izbrane ponudbe oziroma drugih navedb iz ponudbe najkasneje pred sklenitvijo pogodbe o oddaji naročila. Naročnik v skladu z določili Zakona o javnem naročanju od ponudnikov ne sme zahtevati predložitve dokazil o izpolnjevanju zahtevanih pogojev, v kolikor lahko ta dokazila naročnik pridobi sam iz javnih evidenc. Ponudnik tako v ponudbi predloži samo izjave, katerih pravilnost in istovetnost mora naročnik v skladu z navedenim preveriti najkasneje pred podpisom pogodbe. Zakon o javnem naročanju zahteva preveritev podatkov iz predloženih izjav le pri izbranem ponudniku.

Čampa et al. (2007, str. 291) menijo, da je predvsem od naročnika odvisno, katere vse izjave bo zahteval ter da mu zasebnih listin sicer ne bo potrebno preverjati, preveriti pa bo moral vse tiste podatke, na podlagi katerih bo zahteval izpolnjevanje določenega pogoja in mu bo ponudnik predložil izjavo. Pri tem posebej poudarjajo, da bo moral naročnik pri vsakem javnem naročilu na

Ministrstvu za pravosodje skrbno preveriti, ali izbrani ponudnik ni storil katerega izmed v prvem in drugem odstavku 42. člena Zakona o javnem naročanju naštetih kaznivih dejanj.

Zakon o javnem naročanju pa nadalje v drugem odstavku 77. člena naročniku nalaga, da mora, v primeru, da ugotovi, da je posamezni ponudnik v ponudbi predložil neresnična in zavajajoča dokazila, takšnega ponudnika izločiti iz nadaljnjega postopka javnega naročanja in o tem obvestiti ministrstvo, pristojno za finance, ki vodi evidenco o ponudnikih z negativnimi referencami. Verjetno ni nepomembna opazka, da je evidenca o ponudnikih z negativnimi referencami, tako imenovana »črna lista«, na spletni strani ministrstva, pristojnega za finance, po dobrih treh letih od vstopa Zakona o javnem naročanju v veljavo, še vedno prazna. Zakon o javnem naročanju določa, da se takšnega ponudnika, torej tistega, ki je v ponudbi predložil neresnična in zavajajoča dokazila, izloči iz postopkov javnega naročanja za obdobje treh let v primeru naročanja blaga ali storitev oziroma za obdobje petih let v primeru naročanja gradenj.

8 KONKURENČNI DIALOG

Konkurenčni dialog je postopek izvedbe javnega naročanja, ki ga Zakon o javnih naročilih ni poznal in je v Zakonu o javnem naročanju uveden kot eden izmed sedmih vrst postopkov izvedbe javnega naročanja, ki jih Zakon o javnem naročanju navaja v 24. členu. Postopek izvedbe konkurenčnega dialoga je bil v naš pravni red sprejet kot posledica implementacije Direktive 2004/18/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev. V skladu z Zakonom o javnih naročilih je lahko naročnik izbral le med odprtim in omejenim postopkom, ter v posebnih primerih postopkom s pogajanjem, ki pa v določenih primerih niso omogočali optimalne izbire ponudnika in njegove ponudbe, saj niso omogočali, da bi naročnik po objavi Obvestila o naročilu in razpisne dokumentacije posegel v njune opredelitve.

Določba 27. člena Zakona o javnem naročanju v celoti prenaša 29. člen Direktive 2004/18/ES. Omenjeni postopek javnega naročanja je bil, kot že rečeno, uveden predvsem zaradi pomanjkljivosti dosedanje ureditve, ki ni omogočala dialoga med naročniki in ponudniki, kar bi se v nekaterih primerih izkazalo kot izredno priporočljivo, predvsem pri tistih naročilih, ki so izredno zahtevna in kjer naročniki vnaprej niso sposobni sami objektivno opredeliti tehničnih, pravnih ali finančnih zahtev za zadovoljitev svojih potreb.

Dr. Mužina, A. je na seminarju z naslovom »JN in JZP – Izvajanje konkurenčnega dialoga v praksi (primer izvedbe)«, ki ga je organizirala Nebra d.o.o. v hotelu UNION GARNI v Ljubljani dne 23. oktobra 2008 poudaril, da je pomembno spoznanje, da je v Zakonu o javnem naročanju konkurenčni dialog izrecno opredeljen kot eden izmed postopkov javnega naročanja in ne podvrsta nekega drugega postopka. Torej konkurenčnega dialoga ne moremo uporabiti v kombinaciji s katerim drugim postopkom javnega naročanja, opredeljenim v 24. členu Zakona o javnem naročanju.

Opozoriti je potrebno tudi, da postopka konkurenčnega dialoga ne smemo zamenjevati z možnostjo strokovnega dialoga med naročniki in ponudniki pred začetkom postopka oddaje javnega naročila, ki ga določa 69. člen Zakona o javnem naročanju. Avbreht, A. je na seminarju z naslovom »JN in JZP – Izvajanje konkurenčnega dialoga v praksi (primer izvedbe)«, ki ga je organizirala Nebra d.o.o. v hotelu UNION GARNI v Ljubljani dne 23. oktobra 2008 tako pojasnil, da je konkurenčni dialog formalen postopek, ki se začne s sklepom o začetku postopka in ga je mogoče izvajati le ob izpolnitvi določenih pogojev, medtem ko je strokovni dialog neformalen postopek, ki poteka pred pričetkom postopka oddaje javnega naročila in ga je mogoče izvesti brez posebnih pogojev (običajno takrat, ko potrebuje naročnik določene informacije o bodočem predmetu javnega naročanja).

Avbreht, Zajc, Erjavec, Dren, Potočnik, Perko (2008, str. 109) dobro povzamejo postopek konkurenčnega dialoga, in sicer, da je precej podoben postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti, pri čemer gre za izvajanje treh različnih faz, tj. zbiranje prijav, konkurenčni dialog (ta faza lahko poteka v več podfazah) in povabilo k oddaji ponudb. Pojasnijo, da je namen postopka konkurenčnega dialoga ta, da naročniki v dialogu z usposobljenimi ponudniki, tj. kandidati, oblikujejo eno ali več variant predmeta javnega naročila, nato pa izbrane kandidate povabijo, naj skladno z izbrano rešitvijo predložijo svoje ponudbe. Pri tem poudarijo, da končno rešitev glede predmeta naročila oblikuje naročnik, in ne ponudniki.

Čampa et al. (2007, str. 28) ugotavljajo, da je z uvedbo tega novega postopka zapolnjena praznina med tistimi postopki, v katerih nastopi naročnik z dokončno razpisno dokumentacijo in jasnimi formalnimi in tehničnimi zahtevami za izpolnitev naročila, in tistimi naročili, pri katerih je mogoče, zaradi njihove specifičnosti in kompleksnosti, predhodno usklajevanje s potencialnimi ponudniki, ki ga ni mogoče nadomestiti z raziskavami trga.

8.1 Omejitve pri izbiri konkurenčnega dialoga kot postopka oddaje javnega naročila

Zakon o javnem naročanju že v prvem odstavku 27. člena navaja prvi izmed temeljnih omejitev, ki se jih morajo držati naročniki, ki želijo kot postopek oddaje javnega naročila izbrati konkurenčni dialog, in sicer, da je uporaba konkurenčnega dialoga kot postopka javnega naročanja mogoča le, kadar uporaba odprtega postopka ali postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti zaradi zahtevnosti javnega naročila ni mogoča ter da je lahko merilo za izbiro najugodnejšega ponudnika le ekonomsko najugodnejša ponudba in ne tudi samo najnižja cena. Konkurenčni dialog je lahko tako izbran kot postopek javnega naročanja le v primeru, da gre za izjemno kompleksno naročilo, kar v 1. točki 29. člena določa tudi Direktiva 2004/18/ES. Direktiva 2004/18/ES nadalje v 11. c. točki 1. člena določa, da je naročilo izjemno kompleksno v primeru, ko objektivno ni mogoče opredeliti tehničnih značilnosti po pogojih direktive oziroma po pogojih točk b), c) ali č) tretjega odstavka 37. člena Zakona o javnem naročanju (in sicer na

takšen način, da bi ta tehnična opredelitev zadovoljila naročnikove potrebe ali dosegla cilje) in/ali da objektivno ni mogoče določiti pravnih in/ali finančnih pogojev posla.

Zakon o javnem naročanju nato v drugem odstavku 27. člena določa, da je naročnik dolžan med potekom dialoga zagotoviti enako obravnavo vseh ponudnikov ter še zlasti ne sme ponujati informacij na diskriminatoren način, zaradi katerega bi lahko nekateri ponudniki dobili prednost pred drugimi. Zakon o javnem naročanju v tretjem odstavku omenjenega člena določa tudi, da naročnik drugim udeležencem ne sme razkriti predlagane rešitve ali drugih zaupnih informacij, posredovanih s strani določenega kandidata, ki sodeluje v dialogu, brez njegove privolitve. Ugotovimo pa lahko, da je ta določba v nasprotju z določbo v Direktivi 2004/18/ES, ki izrecno določa, da lahko naročnik drugim udeležencem razkrije predlagane rešitve ali druge zaupne informacije, sporočene s strani posameznega udeleženca postopka, tudi brez njegove privolitve. Seveda se v slovenskem pravnem prostoru upošteva določila Zakona o javnem naročanju, določila Direktive 2004/18/ES pa si lahko razlagamo kot možnost, da lahko naročnik pri konkurenčnem udeležencu preveri rešitev oziroma pogoje, katere mu je sicer predlagal nekdo drug, pri čemer seveda ravna na nediskriminatoren način (informacijo oziroma predlog sporoči konkurenčnemu udeležencu le zato, da pridobi njegovo mnenje, ne pa zato, da konkurenco privilegira).

Zakon o javnem naročanju v četrtem odstavku 41. člena določa še naslednjo omejitev glede izbire konkurenčnega dialoga kot postopka oddaje javnega naročila, in sicer, da mora naročnik h konkurenčnemu dialogu povabiti najmanj tri kandidate, v vsakem primeru pa mora biti število povabljenih kandidatov zadostno za zagotovitev konkurence. Po določbah Direktive 2004/18/ES pa ostaja odprto vprašanje, ali mora naročnik tudi po zaključku dialoga pozvati k predložitvi končne ponudbe najmanj tri kandidate, vendar pa je Zakon o javnem naročanju v petem odstavku 41. člena določil, da mora naročnik povabiti najmanj toliko kandidatov, kolikor jih je vnaprej določil kot minimalno število oziroma, če je število kandidatov, ki izpolnjujejo pogoje in minimalne stopnje sposobnosti, manjše od minimalnega števila, lahko naročnik nadaljuje postopek tako, da povabi kandidata oziroma kandidate, ki izpolnjujejo pogoje. Vendar pa naročnik v takem primeru nikakor ne sme vključiti v postopek drugih gospodarskih subjektov, ki se niso prijavili za sodelovanje oziroma kandidatov, ki ne izpolnjujejo zahtevanih pogojev.

Kot ugotavljajo Čampa et al. (2007, str. 255) se konkurenčni dialog lahko uporablja le za oddajo javnih naročil, katerih ocenjena vrednost presega ocenjene vrednosti, od katerih dalje je potrebna objava v Uradnem listu Evropske Unije.

8.2 Potek oddaje javnega naročila po postopku konkurenčnega dialoga

Zakon o javnem naročanju ne določa natančno poteka izvedbe postopka konkurenčnega dialoga oziroma dialoga s kandidati, temveč daje le splošne omejitve oziroma zahteve, ki jih morajo

upoštevati naročniki. Zakon o javnem naročanju v četrtem odstavku 27. člena določa le, da naročniki začnejo dialog s tistimi kandidati, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje iz 41. do 47. člena Zakona o javnem naročanju, da nato naročnik izvaja dialog vse do pridobitve končne rešitve oziroma rešitev, ki ustrezajo njegovim potrebam ter da po zaključku dialoga naročnik o tem obvesti udeležence in jih pozove k predložitvi končne ponudbe.

Naročnik ima tako precej proste roke pri izvedbi samega dialoga oziroma pri načinu izvedbe samega dialoga. Lahko se torej odloči, da bo dialog potekal samo pisno ali pa kandidate posamično poziva na sestanke, na katerih z njimi razpravlja o vseh vidikih predmeta naročila.

Zakon o javnem naročanju na več mestih opozarja, da mora naročnik posebno pozornost nameniti enakopravni in nediskriminatorni obravnavi ponudnikov.

Seveda pa lahko potek izvedbe postopka konkurenčnega dialoga razdelimo na faze. Milner (2006) je tako v *BSF Guidance Note on how to Conduct a Competitive Dialogue Procedure* postopek izvedbe konkurenčnega dialoga razdelil v naslednje faze:

1. Objava Obvestila o naročilu in razpisne dokumentacije za prvo fazo na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije
2. Določitev roka za oddajo prijav
3. Ocenjevanje prispelih prijav in izbira kandidatov
4. Povabilo k sodelovanju v dialogu
5. Dialog
6. Povabilo k predložitvi končne ponudbe
7. Predložitev in ocenjevanje končnih ponudb
8. Izbira najugodnejšega ponudnika in oddaja javnega naročila.

1. faza: Objava Obvestila o naročilu in razpisne dokumentacije za prvo fazo na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije

Prva faza izvedbe postopka konkurenčnega dialoga je, tako kot tudi v primeru večine ostalih postopkov javnega naročanja, ki jih določa Zakon o javnem naročanju, objava Obvestila o naročilu.

V Obvestilu o naročilu mora naročnik označiti, da je izbrani postopek oddaje javnega naročila konkurenčni dialog ter ali bo omejil število izbranih kandidatov po prvi oziroma naslednjih fazah postopka oddaje javnega naročila. V Obvestilu o naročilu morajo biti navedene tudi naročnikove zahteve oziroma pogoji, ki jih morajo izpolnjevati potencialni kandidati. Le-ti morajo biti sestavljeni v skladu z obsegom in predmetom naročila in natančno definirani. V kolikor naročnik ne definira svojih pogojev v Obvestilu o naročilu, mora le-to storiti v razpisni dokumentaciji za izbor kandidatov.

Avbreht et al. (2008, str. 108 in str. 109) poudarijo, da natančna specifikacija predmeta javnega naročila v tej fazi še ni mogoča, da pa morajo naročniki kljub temu opredeliti predmet, ki ga želijo naročiti, pri tem pa si pomagajo z navedbo ciljev, ki jih z naročilom zasledujejo.

Razpisna dokumentacija za izbor kandidatov mora v skladu s tretjim odstavkom 86. člena Zakona o javnem naročanju vsebovati vsaj:

- povabilo k oddaji prijave,
- navodila prijaviteljem za izdelavo prijave,
- navedbo meril,
- navedbo števila kandidatov, ki bodo povabljeni k oddaji ponudbe (če naročnik le-te omeji),
- opis predmeta javnega naročila ali ciljev, ki jih želi doseči naročnik za izvedbo naročila,
- pogoje za prvo fazo.

2. faza: Določitev roka za oddajo prijav

Rok za oddajo prijav je določen v 55. členu Zakona o javnem naročanju, in sicer le-ta ne sme biti krajši od 30 dni od datuma pošiljanja Obvestila o naročilu v objavo Uradnemu listu Evropske Unije. V Direktivi 2004/18/ES je sicer v 38. členu skrajni rok za oddajo prijav v postopku konkurenčnega dialoga določen na 37 dni od dneva pošiljanja Obvestila o naročilu, vendar pa je v petem odstavku istega člena navedena možnost skrajšanja tega roka, in sicer za sedem dni, če se Obvestilo o naročilu pripravi in pošilja z elektronskimi sredstvi v skladu z obliko in postopki za pošiljanje iz odstavka 3 Priloge VIII Direktive 2004/18/ES, kar je preko Portala javnih naročil mogoče tudi v slovenskem prostoru.

3. faza: Ocenjevanje prispelih prijav in izbira kandidatov

Naročnik oceni prejete prijave in izbere kandidate, ki izpolnjujejo pogoje, ki jih je naročnik določil v Obvestilu o naročilu in/ali razpisni dokumentaciji za izbiro kandidatov. V skladu s petim odstavkom 41. člena Zakona o javnem naročanju mora naročnik k sodelovanju v dialogu povabiti najmanj tri kandidate, oziroma vsaj takšno število kandidatov, da se zadosti zagotovitvi konkurence.

4. faza: Povabilo k sodelovanju v dialogu

Peti odstavek 41. člena Zakona o javnem naročanju določa, da mora naročnik k sodelovanju v dialogu povabiti najmanj tri kandidate, oziroma vsaj takšno število kandidatov, da se zadosti zagotovitvi konkurence. Podlaga za omejitev števila kandidatov so lahko objektivni kriteriji v povezavi s pogoji in merili. Direktiva 2004/18/ES tako v 40. točki preambule določa, da objektivna merila ne vključujejo nujno ponderiranje, da pa za merila v zvezi z osebnim statusom zadostuje splošno sklicevanje v Obvestilu o naročilu na statute iz člena 45. Naročnik mora povabilo k sodelovanju v dialogu poslati vsem kandidatom hkrati v pisni obliki. Omejitev števila

kandidatov velja samo v tej fazi postopka, medtem ko število ponudnikov, ki morajo oddati končne ponudbe ni omejeno, vendar pa spoštovanje načela zagotavljanja konkurence tudi v tej fazi zahteva najmanj dva ponudnika, v kolikor je to mogoče.

Povabilo k oddaji ponudbe mora v skladu s 87. členom Zakona o javnem naročanju vsebovati vsaj:

- podatek o objavi razpisne dokumentacije oziroma sklicevanje na objavljeno Obvestilo o naročilu na Portalu javnih naročil in Uradnem listu Evropske Unije,
- datum in naslov, ki sta določena za začetek dialoga, ter jezik ali jezike, ki jih je treba uporabljati,
- sklicevanje na vse morebitne priložene dokumente, ki jih je treba oddati bodisi kot dodatek izjavam ponudnika ali kot dodatek informacijam v skladu s 44. in 45. členom Zakona o javnem naročanju ter
- relativno pomembnost meril za oddajo naročila ali, če je to potrebno, padajoče zaporedje pomembnosti teh meril, če to ni opredeljeno v objavljenem Obvestilu o naročilu ali v razpisni dokumentaciji.

5. faza: Dialog

Za začetek faze dialoga lahko štejemo rok pošiljanja povabila k sodelovanju v dialogu izbranim kandidatom. Cilj dialoga je ugotovitev in opredelitev sredstev, ki so najbolj primerna za zadovoljitev naročnikovih potreb. V dialogu naročnik s kandidati razpravlja o vseh vidikih predmeta naročila ter izvaja dialog vse do pridobitve končne rešitve oziroma rešitev, ki ustrezajo njegovim potrebam. Ta faza poteka izvedbe postopka konkurenčnega dialoga je v Zakonu o javnem naročanju še najmanj opredeljena in dopušča naročniku precej proste roke pri izbiri načina izvedbe dialoga. Tako lahko na primer naročnik v fazi dialoga, poleg samih razprav s kandidati, od kandidatov tudi zahteva, da pripravijo predstavitev, oddajo pisne vmesne ponudbene predračune, idejne rešitve, formalna pojasnila in pripombe na trenutno izbrane rešitve naročnika in pogodbeni določila.

Pomembno je spoznanje, da je ta faza izvedbe postopka konkurenčnega dialoga najbolj neformalna in dopušča naročniku največ fleksibilnosti. Poleg tega pa je ta postopek fleksibilnejši tudi z vidika ponudnikov, ki niso vezani na stroge zahteve naročnika, zapisane v razpisni dokumentaciji, ampak lahko prilagodijo ponudbo tudi svojim zmožnostim, tehnološkim znanjem, kadru ipd. Ravno zaradi tega je priporočljivo, da ta faza izvedbe postopka konkurenčnega dialoga traja res vse dotlej, dokler niso zadovoljene vse naročnikove zahteve v zadostni meri, da omogočajo oddajo končnih ponudb, ki bodo popolnoma izpolnjevale te naročnikove zahteve.

Verjetno je smotrno v tej fazi izvedbe postopka konkurenčnega dialoga še enkrat ponoviti, da mora naročnik zagotoviti enakopravno obravnavo kandidatov in ne sme ponujati informacij na diskriminatoren način, s katerim bi lahko imeli nekateri kandidati prednost pred drugimi.

Naročnik mora tudi zagotoviti zaupnost informacij in torej ne sme razkriti predlaganih rešitev ali drugih zaupnih informacij, posredovanih s strani določenega kandidata, ki sodeluje v dialogu, brez njegove privolitve.

Glede na to, da je postopek konkurenčnega dialoga večinoma dolgotrajen in kot takšen za potencialne ponudnike nezanemljiv, lahko naročniki v skladu z desetim odstavkom 27. člena Zakona o javnem naročanju določijo nagrade ali plačila, ki jih bodo izplačali udeležencem v dialogu. Navedeno pa morajo opredeliti tudi v razpisni dokumentaciji.

Naročnik pa lahko skladno s 86. členom Zakona o javnem naročanju izvede postopek konkurenčnega dialoga v več zaporednih fazah. Namen takšnega načina izvedbe postopka je v tem, da se izločijo ponujene rešitve, ki v manjši meri dosegajo določena in opisana merila, navedena v Obvestilu o naročilu in razpisni dokumentaciji. Navedeno možnost pa je naročnik dolžan navesti v Obvestilu o naročilu in/ali v razpisni dokumentaciji. Zakon o javnem naročanju v 86. členu prav tako določa tudi vsebino razpisne dokumentacije za vsako fazo posebej, ki mora tako vsebovati vsaj:

- povabilo k oddaji ponudbe,
- navodila ponudnikom za izdelavo ponudbe,
- razpisno dokumentacijo, pripravljeno na podlagi izvedenega dialoga,
- elemente za pripravo predračuna z navodili o izpolnitvi,
- opis in ovrednotenje meril za izbiro.

Zakon o javnem naročanju in Direktiva 2004/18/ES pa nikjer ne določata natančnega števila faz izvajanja konkurenčnega dialoga. Tako se lahko izvede v toliko poljubnih fazah, kolikor jih je potrebnih, da se dokončno oblikujejo in izpolnijo naročnikove zahteve in pogoji. Naročnik lahko število ponudnikov po fazah zmanjšuje na podlagi meril za oddajo javnega naročila, kar Zakon o javnem naročanju določa v četrtem odstavku 44. člena. Upoštevati pa je potrebno, da je sam postopek konkurenčnega dialoga, predvsem zaradi njegove dolžine, drag za ponudnike in je potrebno število faz izvedbe konkurenčnega dialoga zmanjšati na minimum, da se ponudnikom po nepotrebnem ne povzročajo še večji stroški. Minimalno število faz izvedbe konkurenčnega dialoga pa se lahko doseže le z učinkovito pripravo in strogim upravljanjem in vodenjem dialoga. Zaradi stroškov izvedbe postopka bodo verjetno mnogi ponudniki tudi to upoštevali pri odločitvi o prijavi na postopek. Slaba izvedba konkurenčnega dialoga bo povzročila nepotrebne visoke stroške tako ponudnikom kot naročniku.

Zaključek dialoga nastopi takrat, ko naročnik pridobi končno rešitev oziroma rešitve, ki ustrezajo njegovim potrebam. Pomembno je, da faza dialoga poteka vse do tedaj, ko je naročnik prepričan, da je popolnoma opredelil in specificiral zahtevane pogoje in rešitve, torej osnovo, na podlagi katere bodo kandidati oddali končne ponudbe. Naročnik mora biti pred zaključkom dialoga prepričan, da imajo kandidati dovolj informacij, da bodo lahko pripravili ustrezne končne ponudbe, saj je v fazi pridobitve končnih ponudb dovoljena le še razjasnitev in podrobna obrazložitev končne ponudbe.

Zakon o javnem naročanju določa, da mora naročnik formalno oznaniti konec faze dialoga in o tem obvestiti vse udeležence. Priporočljivo je, da se, v smislu transparentnosti, takšno obvestilo pošlje pisno. Priporočljivo je tudi, da naročnik v tem obvestilu navede, zakaj smatra, da se lahko faza dialoga zaključi.

6. faza: Povabilo k predložitvi končne ponudbe

Po tem, ko je naročnik udeležence obvestil, da je faza dialoga zaključena, bo naročnik kandidate pozval k predložitvi končne ponudbe, ki bo izdelana na podlagi sprejete rešitve oziroma rešitev iz zaključnega dialoga. Naročnik lahko dovoli tudi variantne rešitve, saj mora upoštevati, da določenega dela naročila ne omeji tako, da bi lahko pogoje in zahteve zaradi svoje konkurenčne prednosti izpolnjeval samo eden izmed kandidatov.

Povabilo k predložitvi končne ponudbe mora biti pisno in istočasno posredovano vsem kandidatom.

Pisno povabilo k predložitvi končne ponudbe bi moralo vsebovati vsaj:

- sklicevanje na številko in datum objave Obvestila o naročilu na Portalu javnih naročil in v Uradnem listu Evropske Unije,
- navedbo in ovrednotenje meril za izbor najugodnejšega ponudnika (v kolikor ovrednotenje meril ni mogoče, morajo biti merila navedena v padajočem vrstnem redu pomembnosti, kar pa ne sme odstopati od prej zapisanih meril in zaporedja pomembnosti meril, navedenih v povabilu k oddaji prijave in Obvestilu o naročilu),
- navedbo skrajnega roka in kraja za prejem končnih ponudb in
- jezik, v katerem morajo biti ponudbe predložene.

Vsebino povabila k oddaji ponudbe določa 87. člen Zakona o javnem naročanju, pri čemer se v osnovi naslanja na vsebino povabila k oddaji ponudb v postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti.

7. faza: Predložitev in ocenjevanje končnih ponudb

Končne ponudbe morajo izpolnjevati vse zahteve iz razpisne dokumentacije, ki so potrebne za uspešno izvedbo projekta.

Naročnik lahko od ponudnikov zahteva, da predložene končne ponudbe dodatno obrazložijo oziroma pojasnijo, vendar te obrazložitve oziroma pojasnila ne smejo spreminjati osnovnih elementov ponudbe, saj bi to lahko imelo za posledico izkrivljanje konkurence oziroma diskriminacijski učinek. Nekateri elementi ponudb, ki jih je mogoče po oddaji končne ponudbe (seveda ob upoštevanju, da dodatne obrazložitve oziroma pojasnila ne spreminjajo osnovnih elementov ponudbe, da pojasnjevanje in obrazložitve ne ogrožajo načela nediskriminatornosti, da

ne izkrivljajo konkurence in da je mogoče še vedno slediti načelu enake obravnave ponudnikov) dodatno obrazložiti oziroma pojasniti so naslednji:

- *Popravki za izboljšanje ponudbe:* Kljub temu, da bi se lahko smatralo, da je v nasprotju z načelom enake obravnave ponudnikov, lahko naročnik v fazi dodatne obrazložitve oziroma pojasnjevanja končnih ponudb, posameznemu ponudniku dovoli manjše dopolnitve predložene končne ponudbe. Seveda pa naročnik v skladu z načelom enake obravnave ponudnikov ne sme dovoliti enemu izmed ponudnikov na primer zmanjšati ponudbene cene, drugim ponudnikom pa to onemogočiti.
- *Nedosledja in napake razpisne dokumentacije:* To se lahko pojavi, če si je ponudnik narobe razlagal specifikacije in želje oziroma zahteve, ki jih je naročnik navedel v razpisni dokumentaciji. V tem primeru bi naročnik lahko dovolil ponudniku, da opravi potrebne popravke končne ponudbe, da bo le-ta v skladu z vsemi naročnikovimi zahtevami. Takšne dopolnitve končne ponudbe lahko naročnik dovoli tudi v primeru, da se ugotovi, da zahteve v razpisni dokumentaciji niso dovolj natančno in jasno opredeljene. V primeru takšnih popravkov končnih ponudb pa je potrebno posebno paziti na to, da lahko te dopolnitve smatramo kot dovoljene glede na določila Zakona o javnem naročanju.
- *Predložitev dodatnih informacij oziroma podrobnih obrazložitev:* Naročnik lahko, po prejemu končnih ponudb, od ponudnikov zahteva dodatne informacije, v kolikor le-te niso bile predložene v končni ponudbi oziroma iz le-teh niso dovolj natančno razvidne. Naročnik bo morda potreboval te dodatne informacije, da bo lahko ocenil, ali je ponudnik sposoben izvesti javno naročilo v skladu s končno ponudbo oziroma za ugotovitev resničnosti navedb, ki jih je ponudnik podal v končni ponudbi.
- *Spremembe specifikacij, pogojev ipd.:* V kolikor se nepričakovano pojavijo okoliščine, zaradi katerih je naročnik primoran spremeniti določene specifikacije oziroma pogoje, morajo biti le-te v obsegu, da se lahko smatrajo v konceptu razjasnitve oziroma dodatne obrazložitve končnih ponudb. Spremembe torej ne smejo biti stvarne oziroma takšne, da bi lahko imele za posledico izkrivljanje konkurence oziroma diskriminacijski učinek, saj bi v nasprotnem primeru naročnik moral začeti popolnoma nov postopek oddaje javnega naročila ali vsaj začeti nov krog dialoga.

Obrazložene in pojasnjene končne ponudbe se nato pregledajo v skladu s pogoji, navedenimi v razpisni dokumentaciji in ocenijo glede na merila, opredeljena v razpisni dokumentaciji. Ponudniki, ki izpolnjujejo vsa zahteve in pogoje razpisne dokumentacije, so razvrščeni glede na merila razpisne dokumentacije, na podlagi česar se določi najugodnejši ponudnik, torej tisti izmed ponudnikov, ki je ekonomsko najugodnejši. Ob tem je smiselno ponovno poudariti, da je lahko merilo za izbiro ponudbe v postopku konkurenčnega dialoga le ekonomsko najugodnejša ponudba in nikakor ne najnižja cena.

8. faza: Izbira najugodnejšega ponudnika in oddaja javnega naročila

Naročnik bo izbral najugodnejšega ponudnika na podlagi meril, opredeljenih v razpisni dokumentaciji. Naročnik lahko v skladu z devetim odstavkom 27. člena Zakona o javnem naročanju od izbranega ponudnika dodatno zahteva pojasnila oziroma utemeljitve ponudbe ali potrditev prevzetih obvez, danih v ponudbi. Takšna pojasnila, utemeljitve oziroma potrditve pa ne smejo imeti za posledico spremembo bistvenih elementov iz ponudbe oziroma razpisne dokumentacije oziroma ta pojasnila, utemeljitve oziroma potrditve ne smejo biti takšne, da bi imele za posledico izkrivljanje konkurence oziroma kršitev enake obravnave ponudnikov.

Pri oddaji javnega naročila mora naročnik spoštovati določila Zakona o javnem naročanju, torej 79. člen, ki določa, da mora naročnik po pregledu in ocenjevanju ponudb v razumnem roku, ki ne sme biti daljši od 60 dni (v primeru konkurenčnega dialoga se rok šteje od oddaje končnih ponudb), sprejeti odločitev o oddaji javnega naročila, svojo odločitev obrazložiti in o njej pisno obvestiti ponudnike po pošti, faksu ali z elektronskimi sredstvi.

V skladu z drugim odstavkom 79. člena Zakona o javnem naročanju imajo nato ponudniki možnost v petih dneh od prejema odločitve o oddaji naročila pisno opozoriti naročnika, da spremeni svojo odločitev ali zahtevati dodatno obrazložitev odločitve o oddaji naročila, v kolikor le-ta ne vsebuje razlogov za zavrnitev neizbranega ponudnika oziroma prednosti sprejete ponudbe v razmerju do ponudbe neizbranega ponudnika.

Naročnik pa lahko v skladu s tretjim odstavkom 80. člena tudi zavrne vse ponudbe, o tem pa mora prav tako pisno obvestiti vse ponudnike in navesti razloge, zaradi katerih ni izbral nobene ponudbe.

Povzamemo lahko, kot ugotavljajo Čampa et al. (2007, str. 115), da je konkurenčni dialog postopek javnega naročanja, ki vsebuje tako elemente postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti kot elemente postopka s pogajanjem po predhodni objavi. Konkurenčni dialog se od postopka s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti razlikuje predvsem po tem, da so pogajanja o vseh elementih naročila dopustna, od postopka s pogajanjem pa se razlikuje po tem, da so pogajanja skoncentrirana znotraj določene faze postopka.

Pri tem pa je seveda potrebno upoštevati tudi pasti oziroma dileme, ki jih prinaša uporaba konkurenčnega dialoga, in sicer:

- kako zagotoviti enakopravnost kandidatov oziroma ponudnikov v vseh fazah postopka;
- ali ima naročnik dovolj lastnih strokovnjakov in strokovnih sposobnosti za izvedbo dialoga oziroma ali bi bilo bolj smiselno najeti zunanje svetovalce;
- kako bo naročnik prepoznal rešitve, ki v največji meri zadovoljijo njegove cilje in potrebe;
- kakšno taktiko izvedbe dialoga uporabiti;

- kako najbolje izkoristiti možnost odprtja dialoga po prejemu končnih ponudb.

Do sedaj se je postopek oddaje javnega naročila v skladu z določbami konkurenčnega dialoga v slovenskem prostoru uveljavil predvsem pri iskanju zasebnega partnerja, torej v povezavi z določbami Zakona o javno-zasebnem partnerstvu (Ur.l. RS, št. 127/2006). V kolikor se bo tudi na področju konkurenčnega dialoga uveljavila določena praksa in jasnejša določila za izvajanje postopka, glede na tista, ki so navedena oziroma določena v Zakonu o javnem naročanju, bo mogoče sčasoma več naročnikov spoznalo prednost izvedbe javnega naročila po postopku konkurenčnega dialoga in ga tudi začelo bolj množično uporabljati.

8.3 Nadaljevanje oddaje javnega naročila v primeru prejema nepravilnih in nesprejemljivih ponudb

V skladu z 19. točko prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju je nepravilna ponudba tista, ki je v nasprotju s predpisi ali katere ponudbena cena je očitno sestavljena na način, ki ni skladen s pravili poštene konkurence ali tista, ki ne izpolnjuje pogojev iz 41. do 47. člena Zakona o javnem naročanju. Kot nesprejemljiva pa se v skladu z 21. točko prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju šteje tista ponudba, katere ponudbena cena presega naročnikova zagotovljena sredstva, ali ponudba, katere cena je višja od cen, ki veljajo za predmet javnega naročila na trgu.

V skladu s 1. točko prvega odstavka 28. člena Zakona o javnem naročanju lahko naročnik, v kolikor v konkurenčnem dialogu ne pridobi nobene pravilne ali nobene sprejemljive ponudbe, odda svoje javno naročilo po postopku s pogajanjem po predhodni objavi. Zakon določa tudi dodatno omejitev, ki jo mora naročnik v tem primeru izpolnjevati: prvotno določene zahteve iz razpisne dokumentacije se ne smejo bistveno spremeniti. Bistvena sprememba razpisne dokumentacije v Zakonu o javnem naročanju ni natančno opredeljena, vsekakor pa lahko kot takšno upoštevamo spremembo razpisne dokumentacije, ki bi onemogočala konkurenčnost in enakopravno obravnavo ponudnikov.

V primeru, da ponudnik v postopek s pogajanjem po predhodni objavi povabi vse ponudnike, ki so oddali ali nepravilno ali nesprejemljivo ponudbo, bo objavil Obvestilo o naročilu, kar teoretično pomeni, da se lahko prijavijo tudi drugi ponudniki. Vendar pa ima naročnik v Obvestilu o naročilu v točki IV.1.1. možnost označiti, da so ponudniki v postopku s pogajanjem po predhodni objavi že znani.

V primeru, da bo naročnik v postopek s pogajanjem po predhodni objavi vključil le ponudnike, ki izpolnjujejo zahtevane pogoje iz 42. do 47. člena Zakona o javnem naročanju in kateri so v prejšnjem postopku konkurenčnega dialoga predložili ponudbe v skladu s formalnimi zahtevami, vezanimi na postopek oddaje ponudb, torej ponudnike, ki so oddali pravilne, vendar nesprejemljive ponudbe, pa Obvestila o naročilu sploh ne bo objavil.

Opozoriti je potrebno še, da v skladu z drugim odstavkom 28. člena Zakona o javnem naročanju ponudbena cena, ki jo je ponudnik predložil v postopku s pogajanjem po predhodni objavi, ne sme presegati cene, ki jo je ta ponudnik ponudil v postopku konkurenčnega dialoga. Torej lahko ponudnik v postopku s pogajanjem po predhodni objavi ponudi enako ali nižjo ponudbeno ceno od tiste, ki jo je ponudil v predhodno izvedenem postopku konkurenčnega dialoga.

SKLEP

Zakon o javnem naročanju je torej v slovenski pravni prostor prinesel precej novosti glede na Zakon o javnih naročilih, ki je veljal do uvedbe Zakona o javnem naročanju, torej do januarja 2007.

Med eno izmed bistvenih sprememb oziroma izboljšav Zakona o javnem naročanju v primerjavi z Zakonom o javnih naročilih lahko tako štejemo možnost dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb, kot ga določa Zakon o javnem naročanju v 78. členu. Čeprav so določila Zakona o javnem naročanju glede dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb nekoliko nejasna in pustijo tako ponudnikom kot naročnikom možnost različnega interpretiranja dovoljenosti dopolnjevanja formalno nepopolnih ponudb, ki so v skladu s 17. točko prvega odstavka 2. člena Zakona o javnem naročanju definirane kot ponudbe, ki so nepopolne v delih, ki ne vplivajo na njihovo razvrstitev glede na merila, pa se je v dobrih treh letih od uveljavitve Zakona o javnem naročanju vzpostavila določena praksa med naročniki in ponudniki kakor tudi na osnovi sklepov Državne revizijske komisije.

Zakon o javnem naročanju naročniku nalaga tudi, da od ponudnika ne sme zahtevati dokazil, ki jih lahko pridobi sam iz javnih evidenc in tako ponudnikom olajša pripravo ponudbe, naročnikom pa dodatno nalaga, da morajo ponudbo izbranega ponudnika, oziroma obstoj in vsebino podatkov iz izbrane ponudbe oziroma drugih navedb iz ponudbe, najkasneje pred sklenitvijo pogodbe o oddaji naročila, preveriti.

Zakon o javnem naročanju ob upoštevanju omejitev naročnikom omogoča izvedbo javnih naročil v skladu z enim od sedmih dovoljenih postopkov javnega naročanja, in sicer odprtem postopku ali postopku s predhodnim ugotavljanjem sposobnosti ali konkurenčnim dialogom ali postopkom s pogajanjem brez predhodne objave ali postopkom s pogajanjem po predhodni objavi ali postopkom zbiranja ponudb po predhodni objavi ali postopkom zbiranja ponudb. Pri izbiri kateregakoli izmed navedenih postopkov morajo naročniki upoštevati zahteve in omejitve, ki jih za izvajanje posameznega postopka oddaje javnega naročila Zakon o javnem naročanju navaja v splošnih in posebnih določbah.

Najpogosteje uporabljeni postopek oddaje javnega naročila v slovenskem prostoru, verjetno tudi zaradi največjega obsega izkušenj tako naročnikov kot ponudnikov kot tudi prakse Državne revizijske komisije, je odprti postopek.

Glede na možnost precejšnje fleksibilnosti in precej proste roke naročnikom pri izvedbi postopka oddaje javnega naročanja bi se lahko precej uveljavila oddaja javnih naročil po postopku konkurenčnega dialoga. Omenjeni postopek je bil v slovenski prostor uveden z Zakonom o javnem naročanju in ga Zakon o javnih naročilih ni poznal. Pri možnosti uporabe navedenega postopka Zakon o javnem naročanju v 27. točki prvega odstavka 2. člena določa omejitve in sicer, da mora iti za posebno zahtevno naročilo, torej takšno, v katerem ni mogoče objektivno opredeliti tehničnih specifikacij v skladu s točko b), c) ali č) tretjega odstavka 37. člena Zakona o javnem naročanju ali v katerem ni mogoče določiti pravnih in/ali finančnih elementov projekta oziroma predmeta javnega naročila. Do sedaj se je postopek oddaje javnega naročila v skladu z določbami konkurenčnega dialoga v slovenskem prostoru uveljavil predvsem pri iskanju zasebnega partnerja, torej v povezavi z določbami Zakona o javno-zasebnem partnerstvu. V kolikor se bo tudi na področju konkurenčnega dialoga uveljavila določena praksa in jasnejša določila za izvajanje postopka, glede na tista, ki so navedena oziroma določena v Zakonu o javnem naročanju, bo mogoče sčasoma več naročnikov spoznalo prednost izvedbe javnega naročila po postopku konkurenčnega dialoga in ga tudi začelo bolj množično uporabljati.

Kljub temu, da je Zakon o javnem naročanju prinesel dosti novosti in izboljšav v primerjavi z Zakonom o javnih naročilih, predvsem je doprinesel k zmanjšanju formaliziranosti oddaje javnih naročil, pa kljub temu posamezne določbe Zakona o javnem naročanju niso dovolj jasno navedene, da ne bi omogočale različnih interpretacij in na tej podlagi številnih pritožb ponudnikov na Državni revizijski komisiji. Odpraviti bo potrebno še mnoge pomanjkljivosti Zakona o javnem naročanju, da bomo resnično lahko govorili o učinkoviti porabi javnih sredstev.

LITERATURA IN VIRI

1. Acceto M., Matas S. (2006). Pomen in meje neposrednega učinka direktiv v pravnih redih držav članic EU v luči postopkov oddaj javnih naročil. *Pravna praksa*, 25(17), II-V.
2. Avbreht, A., Zajc B., Erjavec M., Dren M., Potočnik M., Perko A. (2008). *Priročnik za javno naročanje*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
3. Avbreht A. (23. 10. 2008). *Gradivo za seminar »JN in JZP – Izvajanje konkurenčnega dialoga v praksi (primer izvedbe)«*. Ljubljana: Nebra d.o.o.
4. Bukovec Marovt M. (2006a). *Merila za izbiro ponudbe po ZJN-2*. *Pravna praksa*, 25(⁴⁹/50), 14.
5. Bukovec Marovt M. (2006b). *Preverjanje podatkov pri javnem naročanju*. *Pravna praksa*, 26(15), 27-28.
6. Čampa, M., Kodela F., Matas S., Šoltes I., Štular T. (2007). *Zakon o javnem naročanju s komentarjem*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
7. Direktiva Sveta 2004/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov javnih naročil naročnikov v vodnem, energetskem in transportnem sektorju ter sektorju poštnih storitev.
8. Direktiva Sveta 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. marca 2004 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil gradenj, blaga in storitev.
9. Državna revizijska komisija. Najdeno 30. junija 2009 na spletnem naslovu <http://www.dkom.si>
10. Eržen T. (2004). *Pojem diskriminacije v javnem naročanju*. *Dnevi slovenskih pravnikov 2004*. Podjetje in delo, 30(⁶/7), 1653-1663.
11. Fajfar, A. (2007). *Javno naročanje v infrastrukturnem sektorju: Primer izgradnje primarnega vodovoda* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
12. Ferk P. (2007). *Odgovornost države za zakonito delovanje naročnikov na področju javnega naročanja*. *Pravna praksa*, 26(15), 11-13.
13. Kodela F. (2007). *Bistvene spremembe, ki jih prinaša ZJN-2* (str. 5-9). *Dnevi javnih naročil 2007*. Ljubljana: Agencija za management.
14. Krajnc, V. (2004a). *Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja s komentarjem*. Ljubljana: GV založba.
15. Krajnc, V. (2004b). *Zakon o javnih naročilih s komentarjem*. Ljubljana: GV založba.
16. Krajnc V. (2006a). *Formalnost v postopkih javnega naročanja, zakaj strogost in kdaj popustljivost*. *Dnevi slovenskih pravnikov 2006*. Ljubljana: GV Založba, 32(⁶/7), 1436-1443.
17. Krajnc V. (2006b). *Javna naročila, neupravičeno diskriminatorni pogoji, reference, uvrstitev v bonitetni razred*. *Podjetje in delo*, 32(³/4), 751-757.
18. Krajnc V. (2007a). *Položaj ponudnikov, ki v postopkih javnega naročanja oddajo pomanjkljive ponudbe (popolna in formalno nepopolna ponudba, nepravilna, neprimerna in nesprejemljiva ponudba po ZJN-2)*. *Podjetje in delo*, 33(2), 279-299.

19. Krajnc, V. (2007b). *Zakon o javnem naročanju (ZJN-2) in Zakon o javnem naročanju na vodnem, energetske, transportnem področju in področju poštne storitve (ZJNVETPS) s pojasnili členov, pravom EU ter pravno prakso*. Ljubljana: Nebra d.o.o.
20. Milner, P. (2006, 31. januar). BSF Guidance Note on How to Conduct a Competitive Dialogue Procedure. Najdeno 25. septembra 2008 na spletnem naslovu http://www.partnershipsfor schools.org.uk/documents/BSF_Guidance_Documents/Guidance_NoteonHowtoConductaCompetitiveDialogueProcedureJanuary2006.doc
21. Ministrstvo za finance (2009, 7. maj). Statistično poročilo o javnih naročilih izvedenih v letu 2007. Ljubljana. Najdeno 15. decembra 2009 na spletnem naslovu http://www.mf.gov.si/slov/javnar/statJN%202007%20maj11_www%20_2_.pdf
22. Mužina A. (23. 10. 2008). *Gradivo za seminar »JN in JZP – Izvajanje konkurenčnega dialoga v praksi (primer izvedbe)«*. Ljubljana: Nebra d.o.o.
23. Mužina, A. & Vesel T. (2004). *Zakon o javnih naročilih s komentarjem*. Ljubljana: Primath.
24. Mužina A. & Vesel T. (2007). *Zakon o javnem naročanju (ZJN-2) in Zakon o javnem naročanju na vodnem, energetske, transportnem področju in področju poštne storitve (ZJNVETPS) s pojasnili členov, pravom EU ter pravno prakso*. Ljubljana: NEBRA.
25. Office of Government Commerce (2008, januar). Competitive Dialogue Procedure. OGC guidance on the Competitive Dialogue Procedure in the new Procurement Regulations. Najdeno 15. marca 2008 na spletnem naslovu http://www.ogc.gov.uk/documents/guide_competitive_dialogue.pdf
26. Plauštajner K. (2004). *Javni interes in interes prizadetih ponudnikov v revizijskem postopku. Podjetje in delo*, 30(6/7), 1670-1679.
27. Plauštajner, K. (2007). *Konkurenčni dialog po ZJN-2. Podjetje in delo*, 33(2), 300-310.
28. Portal javnih naročil. Najdeno 30. junija 2009 na spletnem naslovu <http://www.enarocanje.si>.
29. Predlog zakona o javnem naročanju. Poročevalec Državnega zbora, št. 92 z dne 8.9.2006.
30. Primec, B. (2000). *Zakon o javnih naročilih s komentarjem*. Ljubljana: Bonex.
31. Primec B. (2007). *Postopki po zakonu o javnem naročanju (ZJN-2) (str. 39-46). Dnevi javnih naročil 2007*. Ljubljana: Agencija za management.
32. Revizijski postopek. Najdeno 30. junija 2009 na spletnem naslovu <http://www.javnannarocila.gov.si/>
33. Spletni priročnik: Javna naročila. Preator d.o.o. Najdeno 30. junija 2009 na spletnem naslovu <http://www.mojdenar.com/alea/dokumenti/dokument.asp?id=>.
34. Tender Electronic Daily. Najdeno 30. junija 2009 na spletnem naslovu <http://ted.publications.eu.int>
35. Uredba Komisije (ES) št. 1564/2005 z dne 7. septembra 2005 o določitvi standardnih obrazcev za objavo obvestil v okviru postopkov javnih naročil v skladu z direktivama 2004/17/ES in 2004/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta, UL L, št. 257/1 z dne 1.10.2005.

36. Uredba Komisije (ES) št. 2083/2005 z dne 19. decembra 2005 o spremembah direktiv 2004/17/ES Evropskega parlamenta in Sveta glede nujnih pragov uporabe za postopke naročanja, UL L št. 333/28 z dne 20.12.2005.
37. Zakon o javnem naročanju. (2006). *Uradni list RS* št. 128/2006, 16/2008.
38. Zakon o javnih naročilih (uradno prečiščeno besedilo) /ZJN-1-UPB5/. *Uradni list RS* št. 36/2004.
39. Zakon o javno-zasebnem partnerstvu. *Uradni list RS* št. 127/2006.
40. Zakon o kazenskem postopku (uradno prečiščeno besedilo) /ZKP-UPB4/. *Uradni list RS* št. 32/2007.
41. Zakon o reviziji postopkov javnega naročanja (uradno prečiščeno besedilo) /ZRPJN-UPB5/. *Uradni list RS* št. 94/2007.
42. Zakon o splošnem upravnem postopku (uradno prečiščeno besedilo) /ZUP-UPB2/. *Uradni list RS* št. 24/2006.